

کلاس آموزش دعا خوانی

و مناجات

اردیبهشت ۹۱

[مروری بر دعا و اثرات آن]

اثر دعا از نظر ادیان و علم روانشناسی ، دعا از نگاه اسلام، عوامل تاثیر در دعا
موانع استجانت، آشنایی با دعاهاى معروف، دعا در نماز

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست

- ۴..... اهمیت و فضیلت و تاثیر دعا خواندن:
- ۴..... دعا در سایر ادیان و مذاهب:
- ۷..... دعا کردن از نگاه علم و روانشناسان:
- ۱۱..... دعا در اسلام
- ۱۱..... جایگاه دعا در اسلام و تشیع
- ۱۵..... دعا در روایات:
- ۲۳..... عوامل استجاب و یا عدم استجاب دعا:
- ۲۳..... عوامل استجاب دعا:
- ۲۶..... موانع استجاب دعا:
- ۲۸..... آشنایی با دعاهاى معروف
- ۲۸..... دعای کمیل:
- ۲۹..... دعای عهد:
- ۳۰..... ندبه
- ۳۴..... زیارت عاشورا
- ۳۹..... دعای توسل
- ۳۹..... زیارت آل یاسین
- ۴۰..... دعای جامعه کبیره

- ۴۲..... زیارت وارث
- ۴۴..... دعای سمات
- ۴۵..... زیارت امین الله
- ۴۵..... جوشن کبیر
- ۴۸..... دعای عرفه
- ۴۹..... دعای افتتاح
- ۴۹..... ابو حمزه ثمالی
- ۵۰..... دعای مجیر
- ۵۰..... یسشیر
- ۵۱..... مشلول
- ۵۲..... دعای صباح حضرت امیر المومنین علیه السلام
- ۵۳..... دعای جوشن صغیر
- ۵۳..... حدیث کساء
- ۵۶..... مناجات امیر المومنین علی (ع) در مسجد کوفه
- ۵۸..... دعا در نماز
- ۵۸..... دعاهایی که بعد از فرایض می توان خواند
- ۶۱..... دعاهایی که در ماه رمضان خوانده می شود
- ۶۴..... دعاهایی که در قنوت می توان خواند
- ۶۸..... دعاهای امام زمان

www.dinist.com

اهمیت و فضیلت و تاثیر دعا خواندن :

دعا در سایر ادیان و مذاهب:

از مسائل مهمی که جزء نیازهای انسان محسوب می شود دعا و نیایش است و درست مثل خداجویی از فطرت و ضمیر آدمی نشأت می گیرد.

وقتی سیر و سیاحتی به این کره خاکی می کنیم و با ملت‌های مختلف و ادیان گوناگون و سنن و رسوم متفاوت آنها روبرو می شویم، می بینیم که هر کدام برای خود اوراد و اذکار و دعاهای مخصوصی دارند و هیچ جای دنیا را نمی یابیم که مردمش از دعا جدا و بی نیاز باشند. حتی آنها که بت می پرستند در معابدشان با تمام قد به خاک می افتند و دعا می خوانند. رسالت ادیان الهی سعادت انسان در دنیا و آخرت است و این سعادت فقط در پناه ارتباط با مالک حقیقی میسر است و از آنجا که دعا وسیله ارتباط بنده با خالق و پروردگار خویش است بنابراین در همه ادیان الهی، پیامبران هم خود به درگاه خداوند دعا می کردند و هم این وسیله تقرب را به مردم می آموختند، چنان چه در انجیل لوقا آمده است: “و هنگامی که او - مسیح - در موضعی دعا می کرد، چون فارغ شد، یکی از شاگردانش به وی گفت: خداوندا دعا

کردن را به ما تعلیم نما، چنان چه یحیی شاگردان خود را بیاموخت.^۱ همچنین مسیح وقتی شاگردان خود را در خواب دید^۲ به ایشان گفت برای چه در خواب هستید، برخاسته دعا کنید تا در امتحان نیفتید.^۳

به جز قرآن کریم در کتب آسمانی دیگر نیز، مساله دعا بیان شده است که به چند نمونه از آن اشاره می شود :

۱. حضرت عیسی - علیه السلام - به شاگردان خود گفت: هرگاه دعا کنید، گوید ای پدر ما که در آسمانی، نام تو مقدس باد، ملکوت تو بپاید، اراده تو چنانچه در آسمان است در زمین نیز کرده شود، نان کفاف ما را روز به روز به ما بده و گناهان ما را ببخش^۴ در قرآن کریم نیز دعای حضرت عیسی (ع) برای طلب رزق آمده است. مائده/ ۱۱۴

۲. حضرت داود - علیه السلام - از پیامبران بنی اسرائیل کتابی دارد به نام زبور یا مزامیر که کتاب دعا و مناجات است. مضمون بخشهایی از این کتاب مطابق مناجات و ادعیه وارده از ائمه معصومین (علیهم السلام) است. به عنوان مثال مزمور پنجم چنین آغاز می شود: "ای خداوند به سخنان من گوش بده،

۱. انجیل لوقا، باب یازدهم، بند ۱

۲. همان، باب بیست و دوم، بند ۴۶، و انجیل متی، باب بیست و ششم، بند ۴۴.

۳. همان، باب یازدهم، بند ۲، ۳، ۴.

در تفکر من تامل فرما، ای پادشاه و خدای من، به آواز فریادم توجه کن زیرا که نزد تو دعا می‌کنم.^۴ در مناجات شعبانیه نیز آمده است: “خدایا دعایم را بشنو وقتی تو را می‌خوانم و ندایم را بشنو وقتی تو را ندا می‌زنم... به راستی که در پیشگاه تو ایستاده‌ام.”^۵

بنابراین در هر مکتب و دینی که امری قدسی و ماورایی وجود داشته باشد و انسان‌ها آن موجود قدسی را گرداننده و مدبر عالم بدانند، دعا مجال تجلی پیدا می‌کند، و لذا، دعا اختصاصی به ادیان ابراهیمی ندارد، چنان که به بیان قرآن مشرکین نیز دعا می‌کردند و کسانی را می‌خواندند و از آن‌ها حل مشکلاتشان را می‌خواستند.^۶ و می‌دانیم که ایشان خدای بزرگ (الله) را به عنوان خالق جهان، قبول داشتند^۷ و شرک آنها در ربوبیت الهی بود یعنی در

^۴. زبور، مزمور پنجم، بند او ۲ .

^۵. مفاتیح الجنان، اعمال ماه شعبان .

^۶. رک آیات: ۱۹۴ و ۱۹۷ سوره اعراف، ۷۳ سوره حج، ۱۳ و ۱۴ فاطر و... که در همه آنها اشاره شده که کفار و مشرکین دعا می‌کردند ولی حاجت خود را از غیر خدا می‌خواستند (ماتدعون من دون الله

^۷. در آیات ۶۱ سوره عنکبوت، ۲۵ لقمان و ۳۸ زمر و ۹ زخرف و ۸۷ زخرف به این نکته اشاره شده است .

امر اداره امور جهان موجوداتی به جز خدا را شریک او می دانستند. و لذا همان موجودات را در دعای خویش مخاطب قرار می دادند .

دعا کردن از نگاه علم و روانشناسان:

دعا، فصل و ماه و زمان خاصی نمی شناسد. تنها دلت که گرفت، تو دعا می کنی به رسم دیرین؛ رسمی که یادگار سجاده مادر بزرگ است یا تسبیح پدر بزرگ یا آوای پیچیده در خانه های زمینی خدا. به هر دین و آیینی که باشی، فرقی نمی کند و همین که دعا جاری شد از میان دلت و راهی باز کرد به سوی آسمان بدون این که به انتظار استجابتش بنشینی، دعا را استجابت شده می یابی. در عصری که مجازها دست بر واقعیت ها انداخته اند و واقعیت ها تنها در ۲۴ ساعت روز خلاصه می شوند و راه به حقیقت نمی برند دانشمندان بسیاری در سراسر دنیا دست به تحقیقاتی درباره "دعا" زده اند و حاصل، نتایجی باورنکردنی است.

دعا برای گلبول های قرمز

محققان در "سن آنتونیوتگزاس" از ۳۲ نفر نمونه خون گرفتند و تعدادی از گلبول ها را در محلولی قرار دادند که موجب ورم و ترکیدن آن ها می شد.

محققان همزمان با این آزمایش از عده‌ای خواستند تا برای حفظ گلبول‌های قرمز دعا کنند و برای تجسم بیشتر، تصاویری رنگی از گلبول‌ها به آن‌ها دادند و در کمال شگفتی مشاهده کردند دعا و نیایش به طرز شگفت‌آوری روند ترکیدن گلبول‌ها را کند کرد.

دعا برای آرامش

در تحقیق از عده‌ای خواستند تا برای آرامش افرادی که در اتاق دیگر قرار دارند دعا کنند و نتیجه این بود که افراد دیگر بدون این که بدانند مورد دعا قرار گرفته‌اند آرام‌تر شدند. حتی همین نتیجه هم مورد بررسی قرار گرفت و دیده شد در طول زمان به دنبال وقایعی چون شکست‌های فردی، جنگ و درگیری که سیستم ایمنی بدن به خطر می‌افتد و احتمال مبتلا شدن به بیماری‌های قلبی، سکته، اختلال‌های روده و زخم‌های گوارشی بیشتر می‌شود، با انتقال احساس آرامش از فردی به فرد دیگر سیستم دفاعی بدن به صورت غیرمستقیم تقویت می‌شود.

امواجی که دعا از آن‌ها می‌گذرد

“جک استاکی” یکی از پژوهشگران دعا درمانی است که تاثیر دعا را بر میدان‌های الکترومغناطیسی بدن بررسی کرده است. آزمایش او به این ترتیب

بود که میزان فعالیت الکتریکی در مغز و سطح بدن افراد را در آزمایشگاه خود زیر نظر گرفت، در حالی که هزاران کیلومتر آن طرف تر در کالیفرنیا گروه‌هایی مذهبی برای این افراد دعا می‌کردند. نتیجه مطالعه باز هم شگفت آور بود: چرا که بین میزان فعالیت الکتریکی بدن کسانی که برایشان دعا شده بود و افرادی که برایشان دعا نشده بود، اختلاف فاحشی وجود داشت.

تاثیر دعا روی خود فرد

تاثیر دعا روی خود فرد چگونه است؟ در سال ۱۹۹۳ یعنی چیزی حدود ۱۵ سال قبل، تحقیقی روی ۱۰ هزار کارمند دولتی در طول ۲۶ سال انجام گرفت که در بین آنها، هم افراد اهل دعا بودند و هم کسانی که دعا نمی‌کردند. مشاهده شد میزان مرگ و میر افرادی که دعا نمی‌کردند به خاطر مشکلات قلبی و عروقی بسیار بیشتر از افرادی بود که اهل دعا بودند. همچنین در سال ۱۹۹۵ تحقیق دیگری روی ۲۵۰ نفر که عمل جراحی قلب باز کرده بودند انجام شد و دانشمندان در کمال حیرت دیدند آن دسته افرادی که از ارتباط مذهبی و حمایت اجتماعی بیشتری برخوردار بودند، ۱۲ بار کمتر از آن‌هایی که فاقد این ارتباط بودند با مرگ دست به گریبان شدند. به غیر از تحقیق روی کسانی که عمل‌های جراحی سنگین داشتند، این تحقیقات روی افراد

عادی هم انجام گرفت و دیده شد در میان افرادی که عادت به انجام امور مذهبی از قبیل دعا و نماز داشتند، بیماری افسردگی شیوع کمتری داشت.

دعا و علم فیزیک کوانتوم

التیام فشار خون بالا، درمان زخم و جراحی، به حداقل رساندن حملات قلبی، بهبود سردرد و اضطراب از دیگر نتایجی بود که تحقیقات برای آثار دعا به ثبت رساند تا جایی که امروز افراد زیادی از طریق اینترنت، درخواست های خود را برای گروه‌های مذهبی می فرستند، هر چند هنوز به طور دقیق مشخص نشده است که مکانیسم این عمل چگونه است، اما تئوری‌ها و حدس و گمان‌های بسیاری در این باره وجود دارد تا جایی که “دوسی” متخصص دعا و درمان، نقش علم فیزیک کوانتوم را در این باره بسیار موثر می داند. تحقیقی روی ۹۱ هزار نفر در مریلند انجام گرفت که نشان داد افرادی که به طور منظم به کلیسا نمی روند، بیشتر از دیگر افراد به خاطر بیماری‌های قلبی جان می سپارند و اقدام به خودکشی در بین این افراد، ۵۳ درصد بیشتر است. جالب این که در آمریکا ۳۰ مرکز آموزش پزشکی، درس‌های تاثیر ایمان در پزشکی را ارائه می دهند و عده‌ای از پزشکان

معتقدند اگر قبل و بعد از جراحی یا پیش از شروع درمان بیمار، برای بهبود او دعا شود، این روند در بهبود بیمار بسیار تاثیرگذار است.^۸

دعا در اسلام

جایگاه دعا در اسلام و تشیع

از آنجا که در اسلام، شرک به همه اقسام آن، نفی شده و انسانها دعوت به توحید ناب شده‌اند، دعا ظهور تابناک تری می‌یابد - چرا که دیگر کسی برای خدا قدرت و استقلالی قایل نیست تا او را بخواند - مسلمان موحد، افعال همه عالمیان را در یک سلسله منتهی به خداوند می‌داند.^۹ که بدون اراده او تیغ عالم چیزی را نخواهد برید. هر چند ممکن است در تفکرات اهل اعتزال - به دلیل پذیرش تفویض - این باور رو به ضعف بگذارد. اما سایر فرق مسلمین با تکیه بر قرآن که مورد پذیرش همه ایشان است این نکته که دعا جایگاه

^۸ سارا جمال آبادی - هفته نامه سلامت به نقل از سایت تبیان

^۹ و الله خلقکم و ما تعملون؛ ۹۶ صافات، و خداوند شما و اعمالتان را خلق کرده است .

خاصی در اسلام دارد مشترکند.^{۱۰} و چه زیباست که همه مسلمین، همه روزه بارها تکرار می کنند که اهدنا الصراط المستقیم، خدایا ما را به راه مستقیم هدایت کن .

اما در میان مذاهب اسلامی، مذهب تشیع به دلیل چند ویژگی خاص، برای دعا مکانت بالا و والاتری در نظر گرفته است .

یکی از اختصاصات تشیع، پذیرش امر بین الامرین در بحث جبر و اختیار است که بر اساس آنها هیچ نیرویی، در فعل خود استقلال ندارد و اراده خدا در همه افعال جاری است. و روشن است که اگر، قدرت الهی در همه حرکات عالمیان مؤثر باشد، طلب از او نیز در تمام اعمال خرد و کلان انسان، محل ظهور می یابد و لذا پیامبر اسلام - صلی الله علیه و آله - فرموده اند که حتی اگر بند کفستان پاره شد برای حل این مشکل نیز از خدا کمک بگیرید.^{۱۱}

^{۱۰} در این که قرآن انسان را به دعا می خواند شکی نیست و همه مسلمین به این حقیقت باور دارند - برخی از آیات دعا عبارتند از - ۱۸۶ بقره، ۱۱۰ اسراء، ۶۰ غافر، ۲۹ اعراف، ۵۵ و ۵۶ اعراف، ۶۵ غافر .

^{۱۱} محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، دار الحدیث، ج ۲، ص ۸۷۲، از چاپ چهارم جلدی .

ویژگی دیگر تشیع، اعتقاد به امامانی است که مظهر انسان کاملند، و بیش از همه خدا را می‌شناسند و چنان که در روایت آمده، هر کس خدا را بیشتر بشناسد، مسألت و دعای او نیز بیشتر خواهد بود.^{۱۲} ائمه اهل بیت - علیهم السلام - نیز بیش از همه اهل دعا بوده‌اند، چنان که امیر المؤمنین - علیه السلام - را دعاء یعنی بسیار دعا کننده خوانده‌اند^{۱۳} دعا‌های اهل بیت - علیهم السلام - از آنجا که از جان پاک وصال یافته‌ای ناشی شده‌اند، بسی عمیق‌تر از دریافت‌های یک انسان عادی است، و لذا سرشار از مضامینی است ناب، که در تمامی عرصه‌های مورد نیاز، انسان تشنه معرفت را سیراب می‌کند. دعا در مکتب ایشان، فقط خواستن حاجات نیست، بلکه گفتگویی بی‌حجاب با رب العالمین است. و در ضمن آفریده‌ای است از عقاید ناب و عرفان خالص. صحیفه سجادیه، دعا‌های زیبای امیر المؤمنین همچون کمیل و صباح و... مناجات عرفه امام حسین - علیه السلام - و ... همه گنجینه‌های درخشان معرفت و محبت الهی است. این تراث عظیم شیعی به محیین اهل بیت - علیهم

^{۱۲}. همان، ج ۲، ص ۸۶۹، الامام علی - علیه السلام - اعلم الناس بالله سبحانه، اکثرهم له مسأله .
^{۱۳}. ابن فهد حلّی، احمد، عده الداعی و نجاح الساعی، تحقیق احمد الموحدی القمی، مکتبه الوجدانی، قم، بی‌تا، ص ۳۳، روایت از امام باقر - علیه السلام - می‌باشد. همین صفت برای حضرت ابراهیم نیز در روایت ذکر شده است .

السّلام - رسیده است، در حالی که سایر مذاهب اسلامی (متأسفانه)، خود را از این منبع فیض محروم کرده‌اند.

به علاوه که شیعه به دلیل پذیرا شدن فشارها و رنجها و محرومیت‌های فراوان در طول تاریخ پرنشیب و فراز خود، به دلیل نداشتن هیچ مأمن و هیچ سلاحی برای مبارزه، بیش از سایرین به دامان دعا دست یازیده است چرا که دعا سلاح مؤمن است.^{۱۴}

نتیجه آن که دعا در ذات هر انسانی نهفته است، اما هرچه به توحید ناب نزدیک‌تر شویم، دعا اوج بیشتری می‌گیرد، تشیع توحید ناب است، و لذا دعا نیز در این مکتب، جایگاهی متمایز و والاتر از سایر مکاتب و مذاهب به خود اختصاص داده است که عبارات پرمحتوا، نورانی و الهی و عارفانه آن و گرایش خاص همگان به این ادعیه‌ها بهترین دلیل گویای این مدعا است. لزوم و ضرورت دعا در قرآن کریم:

قُلْ مَا يَعْبُؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ - فرقان، ۷۷ .

بگو اگر دعایتان نباشد پروردگار من اعتنایی به شما ندارد .

^{۱۴}. عده الداعی، ص ۱۲.

وَ قَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ
داخِرِينَ - مومن، ۶۰.

یعنی پروردگارتان گفته: مرا بخوانید تا اجابت تان کنم کسانی که از پرستیدن من کبر می‌ورزند به خواری به جهنم وارد خواهند شد .
امام محمد باقر - علیه السلام - در تفسیر و تبیین این دو آیه چنین فرموده است: منظور از کلام خداوند که می‌فرماید: ان الذين يستكبرون... دعاست که برترین عبادت دعا می‌باشد.^{۱۵} و از آن گرامی سؤال شد آیا زیاد قرآن خواندن بهتر است یا زیاد دعا کردن.^{۱۶} امام - علیه السلام - فرمود: دعا خواندن، آیا نشیده‌ای که خداوند متعال می‌فرماید: "قل ما يعبو اباکم..." بگو اگر دعایتان نباشد پروردگار من به شما اعتنایی ندارد .

دعا در روایات :

فضیلت دعا

^{۱۵}. کافی، کلینی، دار الکتب الاسلامیه، ج ۲، ص ۴۴۶ .

^{۱۶}. بحار الانوار، مجلسی، ج ۹۳، ص ۲۹۹ و ۳۰۰ .

۱. عن امیرالمؤمنین - علیه السّلام - احب الاعمال الى الله - عزوجل - فی الارض الدعاء. کافی، ج ۲، ص

۴۶۷ امیر مؤمنان - علیه السّلام - فرمودند: محبوبترین عمل نزد خداوند متعال در روی زمین، دعاست .

۲. عن النبی - صلّی الله علیه و آله - الدعاء مخ العبادت ولا یهلك مع الدعاء احد. بحارالانوار، ج ۹۰، ص ۳۰۰

پیامبر اسلام فرمودند: دعا مغز عبادت است و کسی که اهل دعاست نابود نمی شود .

۳. حنان بن سدید عن ابیه قال: قلت لابی جعفر ای العباده افضل، فقال ما من شیء افضل عندالله - عزوجل - من ان یسئل و یطلب مما عنده. وسایل الشیعه، ج ۷، ص ۳۰

حنان گوید پدرم گفت: از امام باقر - علیه السّلام - پرسیدم بهترین عبادت کدام است، فرمودند هیچ چیز نزد خداوند از درخواست و طلب آنچه که نزد خداوند است، بهتر نیست .

فواید دعا

۱. عن الكاظم - عليه السلام - عليكم بالدعاء فان الدعاء لله و طلب الى الله يرد البلاء و قد قدر و قضى. کافی، ج ۲، ص ۴۷۰

امام کاظم - عليه السلام - فرمودند: دعا کنید چرا که دعا و درخواست از خداوند بلا را دفع می کند در حالیکه بلا مقدر و حتمی شده است .

۲. عن الصادق - عليه السلام - قال ان عندالله - عزوجل - منزله لا تنال الا بمساله. کافی، ج ۲، ص ۴۶۶

امام صادق - عليه السلام - فرمودند: نزد خداوند متعال مقام و منزلتی است که فقط با دعا می توان به آن رسید .

۳. علاء بن کامل قال: قال لی ابو عبدالله - عليه السلام - عليك بدعاء فانه شفاء من كل داء . کافی، ج ۲، ص ۴۷۰. امام صادق - عليه السلام - دعا کن که دعا شفای هر دردی است.

آثار و فواید دعا:

عبادات باید با نیت تقرب به خدا به جا آورده شود و دعا که از برترین عبادتهاست تنها با همین نیت باید انجام گیرد. همچون اولیای خاص الهی که تسلیم محض اوامر او هستند و از آن جهت دعا می کنند که اطاعت حق تعالی است و لذا دعایشان اجابت بشود یا نه، راضی هستند. هر چند آنان از دعا جز

تقرب، چیزی نمی خواهند، اما خود دعا دارای آثار و فوایدی است که هر دعاکننده‌ای از آن بهره‌مند خواهد شد، البته در صورتی که آداب و شرایط آن را رعایت کند .

در این مقاله با توجه به روایات به برخی از فواید دعا اشاره می کنیم :

۱. کسب معرفت: از شرایط دعا، به دست آوردن معرفت لازم برای شناخت خود و خداست. اینکه انسان بداند فقیر محض است و در همه چیز محتاج خداست و خداوند بی‌نیاز از دیگران و برآورنده نیاز دیگران است و بداند که هیچ چیزی بدون اراده خداوند واقع نمی‌شود و هرچه را او اراده کند بی‌درنگ محقق می‌شود. ”انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون“ با این معرفت انسان با تمام وجود و با اخلاص دعا خواهد کرد و همین باعث اجابت آن می‌شود. امام صادق - علیه السلام - در بیان آیه ”فلیستجیبوا لی و لیؤمنوا بی“ می‌فرمایند: ”یعنی مردم بدانند که خداوند قادر است هر آنچه را بخواهند به آنان عطا کند.“ و وقتی از آن حضرت درباره علت عدم استجاب دعا پرسیدند، فرمود: ”چون شما کسی را می‌خوانید که او را نمی‌شناسید.“

۲. آرامش روانی: گاهی انسان در زندگی روزمره خود گرفتار مشکلاتی می‌شود که بر طرف کردن آن از توانش خارج است. و ”وارد آمدن فشار

برای انجام کارهایی فراتر از توانمندیهای آدمی در وی اضطراب ایجاد می‌کند و این اضطراب را نمی‌تواند مدت درازی تحمل کند. ”بهترین راه حل برای از بین بردن اضطراب و به دست آوردن آرامش، دعا و راز و نیاز با خداست چرا که دعا برقراری ارتباط بنده با خداست. خدایی که بر هر کاری تواناست. این ارتباط انسان را امیدوار و دلگرم به قدرتی برتر می‌کند که اگر صلاح بداند به راحتی آن فشارها و سختی‌ها را برطرف می‌کند .

۳. خودسازی: برقراری ارتباط با خداوند و با او به راز و نیاز پرداختن در صورتی امکان‌پذیر است که اعمال او خلاف خواست پروردگار نباشد. قرآن کریم می‌فرماید: ” خداوند دعای کسانی را اجابت می‌کند که ایمان داشته باشند و عمل صالح انجام دهند ” (شوری، ۲۶) پس سخن گفتن با خدا و طلب حاجت از او، دلی پاک و عملی صالح لازم دارد. چنانکه حضرت علی - علیه السلام - می‌فرماید: ” پرهیزگار باشید و اعمالتان را صالح و درونتان را برای خدا خالص کنید تا خداوند دعایتان را اجابت کند. “ و چون شرط به اجابت رسیدن دعا، ترک گناه است، کسی که حقیقتاً درخواستی از خدا دارد، مراقب اعمال و رفتار خود خواهد بود .

۴. از بین بردن خودخواهی: برای استجابت دعا بهتر است انسان اول برای دیگران دعا کند سپس برای خود. چنانکه امام صادق - علیه السّلام - می‌فرماید: “هر کس چهل مؤمن را قبل از خود دعا کند، دعایش مستجاب می‌شود.” همچنین پیامبر - صلی الله علیه و آله - می‌فرماید: “وقتی کسی از شما دعا می‌کند آن را عمومیت دهد - و برای دیگران هم دعا کند - چرا که باعث اجابت دعاست.” طلب خیر برای دیگران در واقع مبارزه درونی با انحصار طلبی و خودخواهی است .

۵. نجات از دوزخ: رسول اکرم - صلی الله علیه و آله - می‌فرماید: “در قیامت امر می‌شود عده‌ای را به جهنم ببرند ، خداوند به مالک جهنم می‌فرماید: به آتش بگو پاهایشان را نسوزاند چونکه با آن به مساجد می‌رفتند، صورتشان را نسوزاند به خاطر وضو گرفتنشان و دستهایشان را نسوزاند چون هنگام دعا دستها را بالا می‌گرفتند ”...

۶. تشویق به فعالیت: امام صادق - علیه السّلام - می‌فرماید: “دعای چهار نفر اجابت نمی‌شود: یکی از آنها کسی است که در خانه بنشیند و از خدا روزی طلب کند. “ و حضرت علی - علیه السّلام - می‌فرماید: “دعا کننده بدون عمل مانند تیرانداز بدون کمان است که هیچ گاه دعای او به اجابت نمی‌

رسد. کسی که واقعا می‌خواهد دعا کند باید حداکثر شرایط اجابت آن را رعایت کند. یکی از آن شرایط کار همراه دعاست .

۷. محبوبیت نزد خدا: انجام هر عبادتی انسان را محبوب درگاه حق تعالی می‌کند و دعا یکی از آن عبادات و بلکه افضل آن است. خداوند در قرآن کریم از حضرت ابراهیم به خاطر دعا کردنش تعریف و تمجید می‌کند. “ان ابراهیم لحلیم اوّاه منیب” (هود/۷۵) امام باقر علیه السّلام در بیان این آیه می‌فرمایند: “او اه کسی است که بسیار دعا می‌کند.”

۸. جلب روزی: خداوند روزی دهنده تمام مخلوقات است اما با دعا می‌توان نعمتهای بیشتر و بهتری به سوی خود جلب کرد. پیامبر - صلی الله علیه و آله - می‌فرمایند: “رزق و روزی به عدد قطرات باران از آسمان بر زمین نازل می‌شود تا هر کس به اندازه خود دریافت کند، لکن خداوند زیاده دهنده است پس از فضل خداوند نعمتهای بیشتری درخواست کنید

۹. دفع بلا: امام سجاد - علیه السّلام - می‌فرمایند: “دعا و بلا با هم هستند تا روز قیامت و دعا بلا را دفع می‌کند حتی در حالیکه نزول بلا قطعی شده باشد.” و حضرت علی علیه السّلام می‌فرمایند: “امواج بلا را با دعا دفع کنید.”

۱۰. تقویت روحیه احساس مسئولیت نسبت به جامعه: دین اسلام همه ابعاد زندگی اجتماعی و فردی انسان را مورد توجه قرار داده است. همه افراد را نسبت به یکدیگر و جامعه مسئول می‌داند و این مسئولیت را در قالب امر به معروف و نهی از منکر به عنوان یکی از فروع دین واجب کرده است و یکی از شرایط استجاب دعا را این وظیفه می‌داند. امیرمؤمنان می‌فرمایند: "امر به معروف و نهی از منکر کنید تا خداوند دعایتان را مستجاب کند" و همچنین در وصیت خود به فرزندانش می‌فرماید: "امر به معروف و نهی از منکر را ترک نکنید، مبادا خداوند اشرار امت را بر شما مسلط کند، بعد شما هرچه دعا کنید، اجابت نشود."

۱۱. شفای دردها: امام صادق - علیه السلام - می‌فرمایند: "دعا کنید چرا که دعا شفا دهنده دردهاست"

۱۲. به دست آوردن منزلت نزد خدا: امام صادق - علیه السلام - می‌فرمایند: "نزد خداوند متعال، مقام و منزلتی هست که کسی به آن نمی‌رسد مگر با درخواست و دعا"^{۱۷}

^{۱۷}. محمد حسین باقری - مرکز مطالعات و پژوهش‌های فرهنگی حوزه

عوامل استجابت و یا عدم استجابت دعا:

عوامل استجابت دعا :

یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین مسائل درباره دعا، اسرار اجابت آن است، یعنی چه طور و چگونه ممکن است با دعا جلو وقوع یک حادثه ناگوار گرفته می‌شود و یا خواسته مورد علاقه و نیاز یک فرد برآورده می‌گردد؟ برای استجابت دعا و برآورده شدن خواست انسان به وسیله دعا، شرایط متعدد و مختلف در روایات مطرح شده که در این جا به طور خلاصه به چند مورد اشاره می‌شود :

۱. یکی از شرایط مؤثر در اجابت دعا آن است که انسان در همه حال اهل دعا و مناجات با خدا باشد، امام صادق - علیه السلام - فرمود: جدم می‌فرمود: در دعا پیش‌دستی کنید (پیش از آن که گرفتار شوید دعا کنید) زیرا چون بنده‌ای بسیار دعا کند و بلائی به او برسد و دنبالش دعا کند، گفته شود: صدای آشناست، و اگر همواره اهل دعا نباشد، و بعد از پیش‌آمد ناگوار دعا نمایید، بدو گفته شود: تاکنون کجا بودی؟^{۱۸}

^{۱۸}. اصول کافی، ج ۴، کتاب دعا، باب التقدّم فی الدعا، ص ۲۲۰، نشر بنیاد رسالت با ترجمه جواد مصطفوی.

۲. یکی از شرایط استجاب دعا طهارت و پاکی انسان از هرگونه آلودگی ظاهری و باطنی است،^{۱۹} لذا گفته‌اند: شرط بسیار مهم تأثیر اذکار و ادعیه و اوراد و نظائر آنها، طهارت انسان است که صرف لقلقه زبان سودی نبخشد، بلکه مبادا موجب قساوت و دوری هم بشود، زیرا که ذکر عاری از فکر است یعنی قلب بی حضور است و قلب بی حضور چراغ بی نور است و شخص بی نور از ادراک حقایق دور است و مثل ذکر بی حضور مثل کوری است که در دست او مشعل نور است.^{۲۰}

۳. از شرایط مؤثر دیگر که در روایات فراوان مطرح شده صلوات فرستادن بر پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - و ائمه اطهار - علیهم السّلام -، قبل از دعا و بعد از دعا است، به گونه‌ای که دعا در لُقافه صلوات قرار گیرد. امیرمؤمنان علی - علیه السّلام - در کلام دل‌انگیزی در این باره فرمود: هر گاه از خدای سبحان درخواستی داری، ابتدا بر پیامبر اسلام - صلی الله علیه و آله -

^{۱۹}. حسن زاده آملی، رساله وحدت از دیدگاه عارف و حکیم، ص ۴۲، نشر فجر، سال ۱۳۶۲ ش .

^{۲۰}. حسن زاده آملی، رساله ذکر، ذاکر و مذکور، فصل ۶، ص ۶۲، نشر انتشارات تشیع، سال ۱۳۷۱ ش .

درود بفرست، سپس حاجت خود را بخواه، زیرا خدا بزرگوارتر از آن است که از دو حاجت درخواست شده، یکی را برآورده و دیگری را باز دارد.^{۲۱}

۴. مسأله دیگر که در اجابت دعا مؤثر است و در روایات بر آن اصرار شده، دعای دسته‌جمعی است، امام صادق - علیه السلام - فرمود: هر گاه پیش آمدی پدرم را غمناک می‌کرد، زنان و کودکان را جمع می‌کرد، سپس دعا می‌نمود و آنها آمین می‌گفتند.^{۲۲} و هم چنین فرمود: هیچگاه چهار نفر با هم اجتماع نکرده‌اند که برای مطلبی به درگاه خدا دعا کنند، جز این که با اجابت آن دعا از هم جدا شده‌اند.^{۲۳}

یکی از بزرگان اهل معنا در این باره گفته است: به طور اصل کلی نفوس مجتمع متحد را اثر یک نفس کلی الهی قوی است، و یکی از فضیلت‌های نماز جماعت و حلقه ذکر و مجتمع دعا این است که هر انسانی یک صفت یا بیشتر از اوصاف خوب و کمالات انسانی را دارد و به فرض اگر یک انسان کامل باشد تا چه اندازه واسطه نزول برکات خواهد بود، انسان‌های گرد آمده

^{۲۱}. نهج البلاغه، حکمت، ۳۶۱، ترجمه محمد دشتی.

^{۲۲}. اصول کافی، ج ۴، کتاب دعا باب اجتماع فی دعا، ص ۲۴۱، نشر بنیاد رسالت، با ترجمه جواد

مصطفوی .

^{۲۳}. همان

در صلوات و ذکر دعا، کانّ یک انسان کامل و یا ظلّ و مثال او را تشکیل می‌دهند که آن مجتمع نزول برکات خواهد بود^{۲۴}

موانع استجاب دعا:

بر اساس روایات هیچ دست نیازمندی، وقتی به سوی خداوند دراز شود، خالی بر نمی‌گردد و به گفته بعضی از بزرگان لاقفل یکی از فواید دعا اصلاح جوهر نفس ناطقه و زبان استعداد است که در سایه دعا و تقرّب به خدا نصیب انسان می‌شود.^{۲۵} اما اگر حاجتی موردنظر باشد و با دعا حاصل نشود، سبب عدم اجابت را انسان باید در اعمال و کارهایش جستجو نماید، چون پیش آمدها و حوادث و یا عدم پذیرش دعاهاى انسان بدون ارتباط با عمل انسان نیست، گرچه به گفته برخی بزرگان در بعضی از موارد نسبت بین عمل و جزاء انسان ممکن است درک کند و یا بعضی موارد را به طور اندک آگاهی پیدا کند، اما در بسیاری از موارد از درک ارتباط عمل با حوادث نظیر عدم استجاب دعا انسان عاجز است.^{۲۶} اما ارتباط قطعی میان آنها برقرار است، لذا در دعای کمیل در این زمینه آمده: «اللهم اغفر لی الذنوب الّتی تغیر

^{۲۴}. حسن زاده آملی، رساله نور علی نور، ص ۱۰۷، انتشارات تشیع، سال ۱۳۷۱ ش.

^{۲۵}. همان، ص ۱۱۱.

^{۲۶}. همان، ص ۱۰۰، ۱۰۲.

النعم، اللهم اغفر لي الذنوب التي تحبس الدعاء، اللهم اغفر لي الذنوب التي تنزل البلاء؛^{٢٧} خدایا بیامرز برایم گناهی که دگرگون می‌سازد، نعمت‌ها را، خدایا بیامرز برایم گناهی که از اجابت دعا جلوگیری می‌کند، خدا بیامرز گناهی را که سبب نزول حوادث ناگوار می‌شود .

و هم چنین در برخی روایات آمده: “الذنوب التي تردّ الدعاء و تظلم الهواء عقوق الوالدین”^{٢٧} گناهی که سبب رد شدن دعا و باعث تشویش فکر می‌شود عاق والدین (نارضایتی پدر و مادر) است .

خلاصه اینکه ادب اقتضا می‌کند که در محضر خداوند متعال آداب و شرایط ظاهری و باطنی دعا کردن را رعایت کنیم و اگر با مراعات عوامل مؤثر در استجاب دعا، دعایمان مستجاب نشد، گذشته از مصلحت‌ها و حکمت‌های الهی، حق این است که علت مهم و اساسی را در خودمان جویا شویم چرا که در اکثر اوقات گناه و معصیت، ایجاد حجاب نموده و مانع استجاب دعا می‌گردد که این گناهان در قالب‌های مختلف بوده و آثار منفی و مخرب خود را همواره به دنبال دارند.^{٢٨}

^{٢٧}. صول کافی، ج ٢، کتاب ایمان و کفر، باب ١٩٧ (فی تفسیر الذنوب)، ص ٤٢١، نشر دار

التعارف للمطبوعات، بیروت، سال ١٤١٣ ش.

^{٢٨}. محمد امین صادقی - مرکز مطالعات و پژوهش‌های حوزه

آشنایی با دعاهای معروف

دعای کمیل:

حضرت فرمود: ای کمیل این دعا را حفظ نما، در هر شب جمعه یا در هر ماه و یا در هر سالی یک مرتبه آن را بخوان، تا از شر دشمنان در امان بمانی، روزی تو فراوان گشته و گناهانت آمرزیده شود.^{۲۹}

آقای سید محمد حسن قاضی سفارش می کردند، که دعای کمیل را در شب های جمعه بخوانید.

علامه مجلسی رحمه الله فرموده: این دعا از بهترین دعاهاست و دعای خضر پیمبر است. امیر المؤمنین علیه السلام آن را به کمیل که از خواص اصحاب آن حضرت بود آموخت و نیز فرموده: در شبهای نیمه شعبان و در هر شب جمعه خوانده می شود، و برای کفایت از گزند دشمنان و گشوده شدن درهای روزی و آمرزش گناهان سودمند است. شیخ طوسی و سید ابن طاووس آن را در کتابهای دعای خود آورده اند و مرحوم حاج شیخ عباس قمی متن این

^{۲۹} ابن طاووس، علی بن موسی، الاقبال الاعمال، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۷ هـ.ش، ج ۱،

ص ۷۰۹؛ کفعمی، ابراهیم، البلد الامین، ص ۱۸۸.

گنجینه ملکوتی را از «مصباح المتهجه» در کلیات مفاتیح الجنان آورده است.^{۳۰}

در این دعا بهترین روش برای تربیت فرد و جامعه بیان شده است. نسبت این دعا به جناب خضر نیز صحیح می باشد، گرچه از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل شده است.^{۳۱}

دعای عهد:

دعای عهد از حضرت امام صادق علیه السلام روایت شده است. زمان خواندن این دعا هر بامداد است. امام صادق علیه السلام فرمودند: هر کس چهل بامداد این دعا را بخواند از یاران امام حضرت قائم سلام الله علیها خواهد بود و اگر پیش از ظهور آن حضرت از دنیا برود، خداوند متعال او را زنده خواهد کرد تا در رکاب آن حضرت جهاد نماید و به شماره هر کلمه از این دعا پاداش هزار کار پسندیده برایش نوشته میشود و هزار کار ناپسند از پرونده او محو می گردد.^{۳۲}

^{۳۰}. کلیات مفاتیح الجنان

^{۳۱}. لوح فشرده پرسمان، اداره مشاوره نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها، کد:

۱۲۰۹۱/۱

^{۳۲}. کلیات مفاتیح الجنان

آثار ارزشمند خواندن دعای عهد :

اول: آن که در ثواب و اجر مانند آن است که در خدمت ایشان حاضر باشی و در آنچه فرموده باشند، اطاعت و نصرت آنان را کرده باشی. دوم: آن که تجدید عهد موجب اثبات، کمال، اخلاص و ایمان می شود. سوم: آن که موجب توجه خاص و نظر آن حضرت نسبت به بنده می گردد .

عالمان ربانی به پیروی از این حدیث، خواندن این دعا را در سیره عبادی خود قرار داده اند و هر صبح جزء تعقیبات دائمی نماز صبح آنهاست. چنان چه حضرت امام خمینی رحمت الله علیه این گونه بودند و در اواخر عمر شریفشان به یکی از نزدیکانشان مرتب می فرمودند: "صبح ها سعی کن این دعا «دعای عهد» را بخوانی چون در سرنوشت و عاقبت به خیری دخالت دارد."

نَدَبَه

زیارتی است که سید ابن طاوس نقل کرده، و فرموده: زائر دو رکعت نماز بخواند، و پس از آن بگوید: ((سلام الله الكامل التام الشامل)) تا آخر، و این زیارت را در فصل هفتم از باب اول نهج البلاغه ، به عنوان استغاثه به آن حضرت از کتاب «کلم طیب» نقل شده است..مرحوم شیخ عباس قمی

گوید: سید ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» فصلی در اعمال سرداب مقدس آورده و در آن فصل شش زیارت نقل کرده، پس از آن فرموده: دعای ندبه به این فصل ملحق می‌شود، و همچنین زیارتی که هر روز، مولای ما صاحب الامر پس از نماز صبح به آن زیارت می‌شود، و آن زیارت هفتم حساب می‌شود، و دعای عهدی که به خواندن آن در حال غیبت امر شده، و دعایی که آن را وقتی که می‌خواهند از آن حرم شریف بازگردند بخوانند، آنگاه در کتاب خود به ذکر این چهار عمل شروع کرده است چهار عمل عبارتند از: ۱- دعای ندبه، ۲- زیارت پس از نماز صبح، ۳- دعای عهد، ۴- دعای هنگام خروج از حرم. مستحب است دعای ندبه را در چهار عید، یعنی فطر و قربان و غدیر و روز جمعه بخوانند.^{۳۳}

وجه نامگذاری دعای ندبه

نام دعاهایی که از خاندان پیامبر به ما رسیده و از خواندن آنها بهره‌مند می‌شویم، گاهی برگرفته از نام راویان آنهاست مانند دعای شریف کمیل که به نام کمیل بن زیاد نخعی، راوی آن دعای مبارک، شهرت یافته و نیز دعای ابو حمزه ثمالی که چون ابو حمزه از اصحاب حضرت علی بن الحسین سجاد

^{۳۳}. کلیات مفاتیح الجنان

علیه‌السلام، این دعا را از آن بزرگوار نقل کرده بدین نام مشهور شده است. در بعضی موارد نام دعا برگرفته از مضمون آن دعا است مانند دعای سمات، زیرا سمات به معنی علامات و نشانه‌هاست و این دعا مشتمل بر نشانه‌ها و اسرار عجیب الهی است. و گاهی اسم دعایی برگرفته از کلماتی است که در خود آن دعا بکار رفته است، و دعای شریفه ندبه ممکن است از همین قسم باشد، زیرا در این دعا می‌خوانیم: **وَ اَيَّاهُمْ فَلْيَنْدُبِ النَّادِبُونَ** که فعل مضارع و اسم فاعل ندبه ذکر شده است و ممکن است از قبیل قسم سوم باشد، زیرا این دعا مبارک پر از ندبه، مطالب گریه‌خیز و تعبیرات دل‌شکن است، که از عمق جان یاران دلسوخته و دل‌باخته امام زمان ارواحنا فداه برخاسته است.

در بیان فضیلت دعای ندبه:

بسیاری از اولیا با خواندن این دعا با حضرت مهدی سلام الله علیها ملاقات داشته‌اند.

محدث نوری نقل می‌کند در کنار حرم عسکریین علیه‌السلام شخصی بود به نام آقا محمد به نقل از مادرش نوری در سرداب مشغول به خواندن دعای ندبه بود که حضرت مهدی سلام الله علیها در آنجا می‌آیند و با او ملاقات می‌کنند.

مرحوم سید محمد تقی موسوی اصفهانی (م ۱۳۴۸ ق.) که یکی از مفاخر عصر و حسنات دهر بود، با تلاشی طاقت فرسا به گردآوری این دعاها پرداخته، بیش از یکصد فقره از دعاهای ماثور از امامان نور، علیهم السلام، را در این رابطه گرد آورده و در کتاب گرانسنگ «مکیال المکارم» در اختیار شیعیان دلسوخته و درد آشنا قرار داده است^{۳۴}

مؤلف در مقدمه کتاب شرح می دهد که شبی در عالم رؤیا به محضر مقدس حضرت بقیه الله، ارواحنا فداه، رسیده، حضرتش فرموده :

این کتاب را بنویس، عربی هم بنویس، و نام آن را «مکیال المکارم فی فوائد الدعاء للقائم» بگذار.^{۳۵}

این کتاب خوشبختانه به فارسی نیز ترجمه شده و در اختیار همگان قرار دارد.
۳۶

^{۳۴}. داستان ملازمین العابدین سلماسی در سرداب مقدس، که صدراالاسلام همدانی آن را نقل کرده است.

^{۳۵}. داستان مرحوم آیه الله حاج میرزا مهدی شیرازی که مرحوم علامه قزوینی برای نگارنده نقل فرموده است.

^{۳۶}. داستان مرحوم آیه الله میرجهانی، که نگارنده مکرر از زبان خودشان استماع نموده است.

زیارت عاشورا

زیارت عاشورای معروفه است: که از نزدیک و دور خوانده می‌شود، و شرح آن چنان که شیخ ابو جعفر طوسی در «مصباح» ذکر فرموده چنین است: محمد ابن اسماعیل بن بزیع، از صالح بن عقبه، از پدرش، از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده: هر که حسین بن علی علیهما السلام را در روز دهم محرم نزد قبر آن حضرت زیارت کند تا آنکه گریان شود، خدا را در روز قیامت ملاقات کند، با ثوابی به اندازه ثواب دو هزار عمره، و دو هزار جهاد، که ثواب آن همانند ثواب کسی می‌باشد که در خدمت رسول خدا و ائمه طاهرین علیهم السلام جهاد کرده باشد. راوی گفت: فدایت شوم چه ثوابی است، برای کسی که در شهرهای دور از کربلا باشد، و برایش در مانند این روز رفتن به سوی قبر آن حضرت ممکن نباشد؟ فرمود: هرگاه چنین باشد به سوی صحرا بیرون رود، یا در خانه خود، بر بام بلندی بالا رود، و به سوی آن حضرت به سلام اشاره کند، و در نفرین کردن بر قاتلین آن حضرت بکوشد و پس از آن دو رکعت نماز بخواند. و این کار را در اوایل روز، پیش از زوال آفتاب انجام دهد، پس بر امام حسین علیه السلام زاری و گریه کند و کسانی را که در خانه اش هستند، هرگاه از ایشان تقیه نمی‌کند، به گریه کردن بر آن حضرت امر

کند، و در خانه خود به اظهار جزع بر آن حضرت عزا بپا دارد و یکدیگر را به مصیبتشان به حسین علیه السلام تعزیت گویند، و من بر خدا برای ایشان همه آن ثوابها را ضامنم، هرگاه این عمل را بیاورند. گفتم: فدایت شوم این ثوابها را برای ایشان ضامن می شوی، و آنها را کفیل می گردی؟ فرمود: آری من ضامن و کفیلم برای کسی که این عمل را بجا آورد. گفتم: یکدیگر را چگونه تعزیت گویند؟ فرمود: بگویند:

أَعْظَمَ اللَّهُ أَجُورَنَا وَأَجُورَكُمْ بِمُصَابِنَا بِالْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَجَعَلْنَا وَإِيَّاكُمْ مِنَ الطَّالِبِينَ بِنَارِهِ مَعَ وَلِيِّهِ الْأِمَامِ الْمَهْدِيِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.

خدای بزرگ فرماید اجرایمان را به مصیبتمان بر حسین علیه السلام و ما و شما را از خواهندگان خون او همراه با ولی اش امام مهدی از خاندان محمد صلی الله علیه و آله و سلم قرار دهد.

و اگر بتوانی آن روز را به دنبال حاجتی بیرون نروی، بیرون نرو، زیرا روز نحسی است، که در آن حاجت مؤمن برآورده نمی شود، و اگر برآورده شود برای او مبارک نخواهد بود، و در آن خیر و رشدی نخواهد دید، و در آن روز هیچ کدام از شما برای منزلش، البته چیزی ذخیره نکند، چرا که هر که در آن روز چیزی ذخیره کند، در آن چیز برکت نخواهد دید، و برای او و اهلش که

جهت آنها ذخیره کرده گویا همه را با رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم انجام داده باشد و برای اوست مزد و پاداش مصیبت هر پیامبر و رسول و وصی و صدیق و شهیدی که مرده یا کشته شده باشد، از زمانی که حق تعالی خلق فرموده دنیا را تا زمانی که قیامت بر پا شود. صالح بن عقبه و سیف بن عمیری گفته‌اند: علقمه بن محمد حصرمی گفت: به حضرت باقر علیه السلام گفتم: به من دعایی تعلیم فرما که آن در این روز بخوانم هرگاه آن جناب را از نزدیک زیارت کنم، و دعایی که آن را بخوانم هرگاه او را از نزدیک زیارت نمایم و بخوام به سلام به جانب او از شهرهای دور از خانه‌ام اشاره کنم. به من فرمود: ای علقمه هرگاه آن دو رکعت نماز را بجای آوردی به سوی آنحضرت به سلام اشاره کن و در وقت اشاره به آنحضرت پس از گفتن تکبیر زیارت عاشورا را بخوان. به درستی که هرگاه این کلام را گفتی، دعا کرده‌ای به آن چیزی که دعا می‌کنند، به آن زائران آنحضرت از ملائکه و خدا برای تو صد هزار هزار درجه بنویسد و همانند کسی باشی که با امام حسین علیه السلام شهید شده باشد تا مشارکت کنی با ایشان در درجاتشان و شناخته نشوی مگر در زمره شهیدانی که با آنحضرت شهید

شده‌اند و برای تو نوشته شود و زیارت هر پیامبر و رسولی و پاداش زیارت هر که زیارت کرده امام حسین علیه السّلام را از روزی که شهید شده است.^{۳۷} به نظر شیخ عباس قمی صاحب مفاتیح الجنان زیارت عاشورا از ناحیه خود خداوند متعال نازل شده و از احادیث قدسی است، چون شیخ عباس قمی، در مفاتیح الجنان از امام صادق علیه السلام نقل می کند که: ((آن حضرت از پدر بزرگوارش و ایشان از اجداد طاهرینش و آنان از پیامبر اکرم صلی الله علیه واله وسلم و آن حضرت از جبرئیل و جبرئیل از خداوند متعال نقل می کنند که حضرت احدیت به ذات مقدس خود قسم خورده که هر کس امام حسین علیه السلام را با این زیارت، از دور یا نزدیک زیارت کند، زیارت او را می پذیرم و خواهش و حاجت او را برآورده می کنم و فوز به بهشت و آزادی از جهنم را به او عطا می کنم و شفاعت او را در حق هر کس که بخواهد قبول می نمایم)).

در بیان فضیلت زیارت عاشورا

زیارت عاشورا بلا را دفع می کند

^{۳۷}. کلیات مفاتیح الجنان

آیت الله حاج شیخ عبدالکریم یزدی حائری اعلی الله مقامه مؤسس حوزه علمیه قم می فرمود:

در اوقاتی که در سامراء مشغول تحصیل علوم دینی بودم ، در سامراء بیماری وبا و طاعونی شایع شد، و همه روزه عده ای می مردند، روزی در منزل استادم مرحوم سید محمد فشارکی اعلی الله مقامه بودم ، جمعی از اهل علم نیز حضور داشتند، ناگاه مرحوم آقا میرزا محمد تقی شیرازی رحمه الله علیه که در مقام علمی مانند مرحوم فشارکی بود، تشریف آوردند و صحبت از بیماری وبا و شیوع آن شد.

مرحوم میرزا فرمود: اگر من حکمی بکنم آیا لازم است انجام شود؟ همه اهل مجلس تصدیق کردند که آری ایشان فرمود: من حکم می کنم که شیعیان ساکن سامراء از امروز تا ده روز مشغول زیارت عاشورا شوند و ثواب آن را هدیه روح شریف نرجس خاتون والده ماجده حضرت حجه ابن الحسن صلوات الله علیه و علی آبائه نمایند، تا این بلا از آنان دور شود.

اهل مجلس این حکم را به تمام شیعیان سامراء رساندند و همه مشغول زیارت عاشورا شدند، از فردا، از میان شیعیان کسی نمی مرد، ولی همه روز عده ای

از اهل سنت می‌مردند، و این مطلب بر همه آشکار شد، برخی از اهل سنت از شیعیانی که با آنها آشنا بودند می‌پرسیدند، چرا از شما شیعیان کسی تلف نمی‌شود؟ آنها می‌گفتند: ما زیارت عاشورا می‌خوانیم، آنها هم مشغول خواندن زیارت عاشورا شدند و بلا از آنها هم برطرف گردید، این جریان را شهید بزرگوار آیت الله دستغیب از علامه بزرگوار حضرت آقای شیخ حسن فرید گلپایگانی از علمای طراز اول تهران نقل نموده اند.

دعای توسل

علامه مجلسی رحمه الله فرموده است: در بعضی از کتابهای معتبر از محمد بن بابویه نقل کرده‌اند که این دعا را از امامان علیهم السلام روایت کرده و گفته است: در هیچ امری آن را نخواندم مگر آنکه به زودی اثر اجابت آنرا یافتم.^{۳۸}

زیارت آل یاسین

زیارت آل یاسین از جمله مشهورترین زیاراتی است که در توقیع حضرت صاحب الزمان سلام الله علیه به محمد حمیری گفته شده است. حضرت درباره این زیارت به محمد حمیری فرمودند: هرگاه خواستید به واسطه ما به خداوند تعالی و نیز به سوی ما توجه کرده و روی آورید پس همان گونه که

^{۳۸}. کلیات مفاتیح الجنان

خداوند فرموده است بگویند: (سلام علی آل یاسین ...) این زیارت با ۲۲ سلام شروع می شود و با گواه گرفتن حضرت مهدی سلام الله علیه با عترت پیامبر صلی الله علیه و آله تجدید عهد می کند.

دعای جامعه کبیره

شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه و عیون اخبار الرضا از موسی بن عبد الله نخعی روایت کرده که گفت خدمت حضرت هادی علیه السلام عرض کردم: یا بن رسول الله، مرا زیارتی با بلاغت تعلیم فرما که کامل باشد، تا اینکه هر گاه خواستم یکی از شما را زیارت کنم، آن را بخوانم. فرمود: چون به درگاه حرم رسیدی، بیایست و شهادتین را بگو یعنی :

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و شریکی ندارد، و گواهی که محمد بنده و فرستاده اوست .

در این هنگام باید با حالت غسل باشی، چون داخل حرم شوی، و قبر را ببینی بایست و سی مرتبه الله اکبر بگو، سپس اندکی با آرامش و وقار راه برو، و در این راه رفتن، گامها را نزدیک یکدیگر گذار، آنگاه بایست و سی مرتبه الله اکبر بگو، پس نزدیک قبر مطهر برو و چهل مرتبه الله اکبر بگو، تا صد تکبیر

کامل شود. و شاید چنان که مجلسی اول فرموده: وجه این صد تکبیر این باشد، که اکثر طبایع مردم مایل به غلو در حق محبوبان خود هستند، مبادا از عبارات امثال این زیارت گرفتار غلو و افراط در اعتقاد و سخن شوند، یا از بزرگی حق تعالی غافل گردند یا غیر این امور.^{۳۹}

زیارت جامعه کبیره از جمله کامل ترین زیارات می باشد که در آن می توان تمامی ائمه علیهم السلام را زیارت کرد. علامه مجلسی (ره) در این رابطه گفته است: در روای صادقه امام رضا علیه السلام را زیارت کردم که مرا به خواندن این زیارت تاکید کرده است.

این زیارت از حضرت امام هادی علیه السلام نقل شده است. علامه مجلسی می گوید: در عالم مکاشفه امام زمان را دیدم و به خواندن زیارت مشغول شدم. بعد از اتمام آن، حضرت فرمودند: زیارت خوبی است.

داستان سید رشتی را قبل از زیارت جامعه در مفاتیح الجنان مطالعه کنید که حضرت ولی عصر سلام الله علیه در تشریف به ایشان آن توصیه ها را دارد. سید رشتی در راه حج است که از کاروان عقب می ماند و راه را گم می کند، در این موقع به محضر امام زمان سلام الله علیه مشرف می شود. نکته ی

^{۳۹}. کلیات مفاتیح الجنان

ظریف در این تشریح این است که اگر راه را گم کرده باشید زیارت عاشورا را بخوانید تا راه را پیدا کنید، جامعه کبیره و نماز شب بخوانید تا مسیر حق را ببینید و در صراط مستقیم بیفتید.

زیارت وارث

شیخ طوسی در کتاب «مصباح» از صفوان جمّال روایت کرده: از امام صادق علیه السّلام برای زیارت مولایمان حسین علیه السّلام اجازه خواستم، و استدعا نمودم، برای من جهت زیارت آن حضرت دستور العملی ذکر کند، که به آن صورت به زیارت اقدام کنم، فرمود: ای صفوان، پیش از حرکت به سفر، سه روز روزه بدار، و روز سوم غسل کن، پس اهل و عیال خود را نزد خویش جمع کن و چنین بگو اللهم انی استودعک تا آخر دعا که قبلاً ذکر شد. آنگاه دعایی تعلیم او فرمود که وقتی به فرات برسد بگوید. سپس فرمود: با آب فرات غسل کن، به درستی که پدرم مرا از پدرانیش علیهم السّلام خیر داد که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: همانا فرزند من حسین، پس از من در کنار فرات کشته خواهد شد، هر که او را زیارت کند، و از فرات غسل نماید، گناهان او بریزد و مانند روزی شود که مادر او را به دنیا آورده است . چون غسل کنی در حال انجام غسل بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ نُورًا وَطَهُورًا وَحِرْزًا وَشِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَسُوءٍ وَ
 آفَةٍ وَعَآهَةِ اللَّهُمَّ طَهِّرْ بِهِ قَلْبِي وَاشْرَحْ بِهِ صَدْرِي وَسَهِّلْ لِي بِهِ أَمْرِي

به خدا، و با خدا. خدایا آن را قرار ده روشنی و پاک کننده و نگهدارنده، و
 شفای از هر درد و بیماری و آفت و آسیب، خدایا دلم را با آن پاک کن، و
 سینه ام را بگشای، و کارم را با آن آسان گردان.

چون از غسل فارغ شوی دو جامه پاکیزه بپوش، و در مشرعه دو رکعت نماز
 بجای آر، که آن همان مکانی است که حق تعالی درباره شأنش فرمود: ((در
 زمین قطعه‌هایی است نزدیک یکدیگر، و بوستانهاست از انواع انگور، و
 کشتزار و باغستانهایی است از خرما، دو تا از یک ریشه رسته، و غیر دو تا از
 یک اصل روئیده شده، به یک آب، آبخورده می‌شوند، و بعضی از آنها را بر
 بعض دیگر از میوه زیادتی می‌دهیم)). چون از نماز فارغ شوی، با حالتی
 آرام، و همراه با وقار به جانب حائر حرکت کن، و گامهای خود را کوتاه
 بردار، به درستی که خدای تعالی برای گامی که برمی‌داری برایت حج و عمره
 می‌نویسد، و با دل فروتن و دیده گریان راه برو و بسیار کن ذکر الله اکبر و لا
 اله الا الله و ثنا بر خدا، و صلوات بر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و
 به ویژه صلوات بر حسین علیه السلام را. و بسیار کن لعنت بر قاتلان آن

حضرت و بیزاری جستن از کسانی که در ابتدا، پایه ظلم و جور بر اهل بیت علیهم السّلام را بنا گذاشتند. هر گاه به درگاه حائر رسیدی بایست و زیارت را بخوان.^{۴۰}

دعای سمات

این دعا معروف به دعای شیور (دعای عطا و بخشش) است، که خواندن آن در ساعت آخر روز جمعه مستحب است و پوشیده نماند که این دعا از دعاهای مشهور است و بیشتر علمای گذشته بر خواندن این دعا مواظبت می نمودند. در (مصباح) شیخ طوسی و (جمال الاسبوع) سید ابن طاووس و کتب کفعمی به سندهای معتبر از جناب محمد بن عثمان عمروی رضوان الله علیه که از نواب حضرت صاحب الامر بود از حضرت باقر علیه السّلام و امام صادق علیه السّلام روایت شده علامه مجلسی رحمه الله این دعا را همراه با شرح در کتاب (بحار) ذکر نموده است. این دعا چنان که در کتاب (مصباح) شیخ آمده در مفاتیح الجنان نیز ذکر شده است.^{۴۱}

^{۴۰} کلیات مفاتیح الجنان

^{۴۱} کلیات مفاتیح الجنان

زیارت امین الله

در نهایت اعتبار می‌باشد و در تمام کتابهای زیارتی و مصابیح نقل شده است. علامه مجلسی (ره) فرموده: این زیارت از جهت متن و سند از بهترین زیارات است و باید در تمام روضه‌های ائمه علیهم السلام بر آن مواظبت نمایند، درباره این زیارت به سندهای معتبر از جابر، از امام باقر علیه السلام روایت شده: حضرت زین العابدین علیه السلام به زیارت امیر المؤمنین علیه السلام آمد، و در کنار قبر آن حضرت ایستاد و گریست و زیارت امین الله را خواند.^{۴۲}

جوشن کبیر

این دعا در کتابهای بلد الامین و مصباح کفعمی آمده، از حضرت سید الساجدین علیه السلام، از پدر ایشان از جدّ بزرگوارش حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده: این دعا را جبرئیل برای آن حضرت در یکی از جنگها فرود آورد، درحالی که زره سنگینی بر تن آن جناب بود به گونه‌ای که سنگینی آن بدن مبارک آن حضرت را به درد آورده بود. جبرئیل عرضه داشت: یا محمد پروردگارت به تو سلام میرساند و میفرماید: این جوشن (زره)

^{۴۲} کلیات مفاتیح الجنان

را از تن خود بیرون کن و این دعا را بخوان که برای تو و امتت موجب ایمنی است. سپس شرحی در فضیلت این دعا ذکر فرموده که اینجا جای بیان تمام آن نیست ولی به برخی از آن اشاره می‌کنیم از جمله آنکه هر که آن را بر کفنش بنویسد، خدا به احترام آن او را به آتش نمی‌افکند و هر که آن را در اول ماه رمضان با نیت خالص و دلی پاک بخواند، حق تعالی بهره‌مندی را روزی او می‌کند، و برای وی هفتاد هزار فرشته می‌آفریند که خدا را تسبیح و تقدیس کنند و ثوابش را برای او قرار دهند. در ادامه نیز فضیلت زیادی نقل کرده تا آنکه فرمود: هر که آن را در ماه رمضان سه بار بخواند، خدا بدن او را بر آتش جهنم حرام می‌کند، و بهشت را برای او واجب می‌گرداند، و دو فرشته را بر او می‌گمارد تا او را از گناهان حفظ کنند، و در طول زندگی خود در امان خدا باشد و در پایان روایت آمده: امام حسین علیه السلام فرمود: پدرم علی بن ابیطالب علیه السلام به حفظ این دعا وصیت کرد، و نیز اینکه آن را بر کفن ایشان بنویسم و به اهل خود تعلیم دهم و آنان را به خواندنش ترغیب نمایم. این دعا مشتمل بر هزار نام از نامهای خدا است و اسم اعظم نیز در آن است. حاج شیخ عباس قمی گوید: از این روایت دو نکته استفاده می‌شود،

اول: استحباب نوشتن این دعا بر کفن چنان که علامه بحر العلوم در کتاب «الدرّة» به آن اشاره فرموده است:

وَسُنَّ أَنْ يُكْتَبَ بِالْأَكْفَانِ شَهَادَةُ الْإِسْلَامِ وَالْإِيمَانِ

(شد مستحب نوشتن بر اکفان گواه بر اسلام و هم بر ایمان)

وَهَكَذَا كِتَابَةُ الْقُرْآنِ وَالْجَوْشَنُ الْمَنْعُوتُ بِالْأَمَانِ

(و هم نوشتن کتاب قرآن و جوشن آن دعای امن و امان)

دوم: استحباب خواندن این دعا در اوّل ماه رمضان، و اما درباره قرائت آن در خصوص شبهای قدر باید گفت، ذکری از آن در این روایت نیامده است ولی علامه مجلسی قدس سره روحه در کتاب «زاد المعاد» آن را در ضمن اعمال شبهای قدر ذکر نموده است و در پاره‌ای از روایات نیز وارد شده که دعای «جوشن کبیر» را در هر یک از شبهای قدر بخوانند. و برای ما در این مقام فرمایش علامه مجلسی احلّه الله دار المقام کافی است. در هر صورت این دعا مشتمل بر صد بند است، و هر بندی مشتمل بر ده نام از نام‌های خداست که در آخر هر بند باید گفت:

سُبْحَانَكَ يَا لَإِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْعَوْتُ الْعَوْتُ خَلَّصْنَا مِنَ النَّارِ يَا رَبِّ

و در کتاب «بلد الامین» آمده است که در آغاز هر بند «بسم الله» بگوید و در آخرش:

سُبْحَانَكَ يَا لاهِ اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ الْعُوْثُ الْعُوْثُ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ وَخَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ يَا رَبُّ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ
منزهی تو ای که معبودی جز تو نیست، فریادرس فریادرس بر محمد و خاندانش درود فرست و ما را ای پروردگار از آتش رهایی بخش، ای سرچشمه هیبت و کرامت، ای مهربان‌ترین مهربانان.^{۴۳}

دعای عرفه

مرحوم حاج شیخ عباس قمی گوید: این دعا چون دعای موقف عرفات و بسیار طولانی بود ذکر نمودیم و در این روزهای چهل و هفتم صحیفه کامله آن حضرت را با خشوع و دلشکستگی بخوان، که دعایی است مشتمل بر تمام مطالب دنیا و آخرت، که درود خدا بر انشاء کننده‌اش باد. از جمله دعاها مشهور این روز دعای حضرت سید الشهداء علیه السلام است. بشر و بشیر پسران غالب اسدی روایت کرده‌اند، که بعد از ظهر روز عرفه در صحرای عرفات خدمت آن حضرت بودیم، پس با گروهی از اهل بیت و فرزندان و

^{۴۳} کلیات مفاتیح الجنان

شیعیان، با نهایت خاکساری و خشوع، از خیمه خود بیرون آمدند، و در جانب چپ کوه ایستادند، و روی مبارک خویش را بسوی کعبه نمودند و دستها را برابر صورت برداشتند مانند مسکینی که طعام طلبد، و این دعا را خواندند.^{۴۴}

دعای افتتاح

در دعا در شب های ماه رمضان بسیار مورد توجه است. همانطور که در مفاتیح هم آمده: اعمالی که باید در شبهای رمضان بجا آورد، و آن چند عمل است: اول: افطار نمودن و... یازدهم: در هر شب از ماه رمضان دعای افتتاح خوانده شود.^{۴۵}

ابوحمزہ ثمالی

یکی از زیبا ترین مناجات ها است که در کتاب «مصباح» شیخ طوسی به نقل از ابو حمزه ثمالی آمده است؛ حضرت امام زین العابدین علیه السلام در ماه رمضان بیشتر شب را به نماز می ایستاد و چون سحر می رسید این دعا را می خواند.^{۴۶}

^{۴۴}. کلیات مفاتیح الجنان

^{۴۵}. کلیات مفاتیح الجنان

^{۴۶}. کلیات مفاتیح الجنان

دعای مجیر

این دعا در بین دعاها از جایگاه بلندی برخوردار است و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده و دعایی است که جبرئیل برای آن حضرت هنگامی که در مقام ابراهیم مشغول نماز بودند آورد و کفعمی در «بلد الامین» و «مصباح» این دعا را ذکر نموده و در حاشیه آن به فضیلت آن اشاره کرده، از جمله اینکه هر که این دعا را در «ایام البیض» (روزهای سیزدهم و چهارم و پانزدهم) ماه رمضان بخواند گنااهش آمرزیده می‌شود، هرچند به عدد دانه‌های باران و برگهای درختان و ریگهای بیابان باشد. و خواندن آن برای شفای بیمار و ادای دین و بی‌نیازی و توانگری و رفع غم و اندوه سودمند است.^{۴۷}

یستشیر

سید ابن طاووس در کتاب «مهج الدعوات» از امیر المؤمنین علیه السلام نقل کرده: حضرت رسول صلی الله علیه و آله این دعا را به من تعلیم داد و امر فرمود آن را در هر حال و برای هر سختی و آسانی بخوانم و نیز آن را به جانشین خود تعلیم دهم و خواندن این دعا را ترک نگویم تا حق تعالی را

^{۴۷}. کلیات مفاتیح الجنان

ملاقات کنم و نیز فرمود: یا علی این دعا را هر صبح و هر شام بخوان زیرا که گنجی از گنجهای عرش الهی است. ابی بن کعب، به پیشگاه حضرت رسول صلی الله علیه و آله التماس کرد که آن حضرت فضیلت این دعا را بیان نماید، حضرت اندکی از ثواب بسیار آن را بیان فرمود. هر که می خواهد به کتاب «مهج الدعوات» مراجعه نماید^{۴۸}.

مشلول

موسوم به دعای «الشاب المأخوذ بذنبه» (یعنی: جوانی که به سبب گناهش گرفتار عذاب حق شده این دعا از کتابهای کفعمی و «مهج الدعوات» نقل شده، و دعایی است که آن را امیر المؤمنین علیه السلام به جوانی که به خاطر گناه و ستم در حق پدرش شل شده بود آموزش داد، جوان این دعا را خواند و حضرت رسول صلی الله علیه و آله را در خواب دید که دست مبارکش را بر اندام او کشید و فرمود: بر اسم اعظم خدا محافظ کن که کار تو به خیر خواهد بود، پس بیدار شد در حالی که سالم شده بود.^{۴۹}

^{۴۸}. کلیات مفاتیح الجنان

^{۴۹}. کلیات مفاتیح الجنان

دعای صباح حضرت امیر المومنین علیه السلام

مرحوم حاج شیخ عباس قمی گوید: علامه مجلسی رحمه الله این دعا را در کتاب دعای «بحار» و در کتاب صلوات آن همراه با توضیح ذکر کرده و فرموده: این دعا از دعاهای مشهور است ولی من آن را در کتابهای معتبر جز در کتاب مصباح سید ابن باقی رحمه الله نیافتم. و نیز فرموده است: مشهور خواندن این دعا پس از نماز صبح است در حالی که سید ابن باقی خواندن آن را پس از نافله صبح روایت نموده است و به هر کدام عمل شود مناسب است.^{۵۰}

دعای عشرات

این دعا از دعاهای بسیار معتبر است و ما بین نسخه‌های آن تفاوت دیده می‌شود. در نهج البلاغه از کتاب مصباح المتهجد شیخ طوسی نقل شده است. خواندن آن در هر صبح و شام مستحب است و بهترین وقت برای خواندن آن بعد از عصر جمعه است.^{۵۱}

^{۵۰}. کلیات مفاتیح الجنان

^{۵۱}. کلیات مفاتیح الجنان

دعای جوشن صغیر

این دعا در کتابهای معتبر به شرحی گسترده‌تر از شرح جوشن کبیر نقل شده، و کفعمی در حاشیه کتاب بلد الامین فرموده که این دعا دعایی است بس بلند و پر ارج و هنگامی که هادی عبّاسی کشتن حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام را قصد کرد آن حضرت این دعا را خواند در نتیجه جدش رسول خدا صلی الله و علیه و آله را در خواب دید که به ایشان فرمود: حق تعالی دشمن تو را هلاک خواهد کرد. این دعا در کتاب مهج الدعوات سید ابن طاووس نیز نقل شده ولی بین نسخه کفعمی و سید اختلاف وجود دارد که در نهج البلاغه موافق کتاب بلد الامین نقل شده است.^{۵۲}

حدیث کساء

خلاصه حدیث کساء این است که به نقل جابر انصاری، حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود: روزی به حضور پدرم رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم رفتم، به من سلام کرد، جواب سلامش را دادم فرمود: در بدنم احساس ضعف می‌کنم، گفتم: ای بابا پناه می‌دهم تو را به خدا از ضعفی که به شما عارض شده است. فرمود: ای فاطمه! کساء (روپوش) یمانی را بیاور مرا به آن

^{۵۲}. کلیات مفاتیح الجنان

پوشان، من آن را آوردم و بدن آن حضرت را پوشاندم، نگاه به چهره رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم نمودم، دیدم همانند ماه شب چهارده می درخشد. پس از لحظه ای پسر حسن علیه السلام آمد و سلام کرد و جواب سلامش را دادم، گفت بوی خوشی در نزد تو می شنوم، گویی بوی خوش جدم رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم است، گفتم آری جدت زیر پوشش است، حسن علیه السلام از پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم اجازه طلبید که او نیز زیر پوشش برود، پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم اجازه داد. پس از لحظه ای به همین ترتیب حسین علیه السلام آمد و اجازه طلبید، پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم به او نیز اجازه داد، سپس حضرت علی علیه السلام آمد و پس از سلام به همان ترتیب اجازه طلبید، رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم به او نیز اجازه داد، سپس من خودم اجازه خواستم، رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم به من نیز اجازه داد، پس از آن که ما پنج تن در زیر کساء (عبا و پوشش) جمع شدیم، پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم دو طرف آن پوشش را گرفت و با دست راست به آسمان اشاره کرد و گفت:

((خدایا! این ها اهل بیت مخصوص و خاص و صمیمی من هستند، گوشتشان گوشت من، و خونشان خون من است، هر که آنها را آزار داد مرا آزار داده،

و هر که آنها را اندوهگین نمود مرا اندوهگین نموده، من با هر که با آنها در ستیز است، در ستیز هستم، و هر که با آنها در مسالمت است، من با او در مسالمت هستم، و هر که با آنها دشمن است با او دشمنم، و هر که با آنها دوست است، با او دوستم، آنها از منند و من با آنها هستم، خدایا! صلوات و برکات و رحمت و آمرزش و رضوانت را بر من و آنها قرار بده، و هرگونه پلیدی را از آنها دور گردان، و آنها را کاملاً پاک فرما))

خداوند فرمود: ای فرشتگانم و ای ساکنان آسمانم من همه آسمان ها و زمین و ماه و خورشید و ستارگان و دریا و کشتی را نیافریدم مگر به طفیل دوستی این پنج تن که در تحت پوشش هستند. جبرئیل عرض کرد: پروردگارا! در زیر این پوشش کیانند؟

خداوند متعال فرمود: «این ها اهل بیت نبوت، و معدن رسالت اند، که عبارتند از فاطمه و پدرش و شوهرش و فرزندانش» جبرئیل گفت: آیا اجازه می دهی من نیز نزد آنها بروم تا ششمین نفر آنها باشم؟ خداوند به او اجازه داد، جبرئیل نزد آنها آمد و پس از ابلاغ سلام و تحیات مخصوص الهی به آنها، گفت: «خداوند می فرماید به عزت و جلالم سوگند همه آسمان ها و زمین و ماه و خورشید و دریا را فقط به طفیل وجود شما و دوستی شما آفریدم.» سپس

جبرئیل اجازه ورود طلبید، پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم به او اجازه داد، جبرئیل خطاب به پدرم رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم گفت: خداوند به شما چنین وحی فرمود:

((انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیر)) خداوند فقط می خواهد هرگونه پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دو رکند، و کاملاً شما را پاک سازد.))

سپس پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم ثواب بسیار فراوان یادآوری ماجرای کساء را در محافل شیعه بیان کرد که بسیار مهم و استثنایی است.^{۵۳}

مناجات امیر المومنین علی (ع) در مسجد کوفه

مناجات مولای یا مولا، مناجاتی است که حضرت امیر (ع) و همه ائمه طاهرین (ع) با آن خدا را می خوانده اند.

امام علی (ع) مکرر این مناجات را می کردند و بیهوش می شدند بعد از خواندن دعا، برخی که فکر می کردند امام علی (ع) از دنیا رفته است، می آمدند به حضرت زهرا (س) می گفتند: در میان نخلستان حضرت مناجات می

^{۵۳}. ماهنامه پاسدار اسلام، شماره ۲۳۷، محمدی اشتهاردی، حجة الاسلام و المسلمین محمد .

کرد و در بین مناجات ناله ای زد و بعد از دنیا رفت، حضرت زهرا (س) می فرمودند، حضرت نمرده، بلکه شبی ۷۰ مرتبه از خوف خدا غش می کنند. برای عالم قیامت! که من زاد و توشه ام کم است و راه زیاد...^{۵۴}

---

^{۵۴}. به نقل از آیت الله مجتهدی

دعا در نماز

دعاهایی که بعد از فرایض می توان خواند

این دعاها به نام تعقیبات مشترکه در کلیات مفاتیح الجنان آمده است. این دعاها بسیار زیبا، و دارای معانی ژرف و محتوایی غنی است. متأسفانه امروزه، در برخی از مساجد و نمازخانه ها به این دعا ها کمتر توجه می شود و جا دارد که مداحان و سخنرانان، نسبت به احیای این سنت تلاش بیشتری داشته باشند. لذا می توانند با نصب این دعا در مساجد و نمازخانه ها هر ماه را نسبت به حفظ کردن و خواندن این دعا بعد از نماز اهتمام داشته باشد.

در صحیفه علویّه آمده که دنبال هر فریضه چنین میخوانی:

يَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ وَ يَا مَنْ لَا يُغْلِطُهُ السَّائِلُونَ وَ يَا مَنْ لَا يُبْرِمُهُ الْإِحَاحُ الْمُلْحِحِينَ أَذْفَنِي بَرْدَ عَفْوِكَ وَ حِلَاوَةَ رَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَ نِزْمِي كَوْنِي إِلَهِي هَذِهِ صَلَوَتِي صَلَاتِيهَا لَا لِحَاجَةٍ مِنْكَ إِلَيْهَا وَ لَا رَغْبَةٍ مِنْكَ فِيهَا إِلَّا تَعْظِيمًا وَ طَاعَةً وَاجَابَةً لَكَ إِلَهِي مَا أَمَرْتَنِي بِهِ إِلَهِي إِنْ كَانَ فِيهَا خَلَلٌ أَوْ نَقْصٌ مِنْ رُكُوعِهَا أَوْ سُجُودِهَا فَلَا تُؤْخِذْنِي وَ تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِالْقَبُولِ وَ الْعُفْرِانِ .

ای کسیکه گوش دادن به سخنی از گوش دادن به سخنی دیگر او را باز نمیدارد و درخواست بیشمار خواهندگان به اشتباهش میاندازد، ای آنکه

اصرار اصرارکنندگان آزرده و خسته است نمیکند، بچشان مرا از خنکی گذشت و شیرینی رحمت و آمرزشت معبود! این است نماز من، آنرا بجا آوردم نه به خاطر نیاز و رغبتی از سوی تو به آن، بلکه تنها از جهت تعظیم و اطاعت دستور و اجابت آنچه که مرا به آن فرمان دادی معبودا اگر عیب و نقصی در رکوع و سجودش بود مرا مؤاخذه مکن و بر من با پذیرش عبادات و آمرزش کاستیها تفضل کن.

و نیز در پی هر نماز، این دعا را که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم برای تقویت حافظه به امیر المؤمنین تعلیم داد میخوانی:

سُبْحَانَ مَنْ لَا يَعْتَدِي عَلَى أَهْلِ مَمْلَكَتِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يَأْخُذُ أَهْلَ الْأَرْضِ بِالْأَوَانِ
الْعَذَابِ سُبْحَانَ الرَّؤْفِ الرَّحِيمِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فِي قَلْبِي نُورًا وَ بَصَرًا وَ فَهْمًا وَ عِلْمًا
إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ .

منزه است پادشاهی که بر زیردستانش ستم نمیکند، منزه است خدایی که اهل زمین را به عذابهای رنگارنگ گرفتار نمینماید، منزه است آن خدای بنده نواز مهربان. خدایا قرار ده در دلم نور و بینایی و فهم و دانش، مسلماً تو بر هر چیز توانایی.

و از دست نوشته شیخ شهید نقل است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: هر که میخواهد خداوند در قیامت اعمال زشتش را بر او عرض نکند و پرونده گناهایش را نگشاید، باید این دعا را بعد از هر نماز بخواند:

اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَ إِنَّ رَحْمَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ ذَنْبِي عِنْدَكَ عَظِيمًا فَعَفُوكَ أَعْظَمُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلًا أَنْ أَبْلُغَ رَحْمَتَكَ فَارْحَمْنَا يَا رَحِيمَ الرَّاحِمِينَ

بار خدایا! همانا آمرزش تو از عمل من امیدوارکننده تر و مهربانی تو از گناه من گسترده تر است، بار خدایا! اگر گناهانم نزد تو بزرگ است، گذشت تو از گناه من بزرگتر است، بار خدایا! اگرچه شایسته دست یابی رحمت تو نیستم، اما رحمت تو سزاوار است به من برسد و مرا فرا گیرد، زیرا رحمت همه چیز را فرا گرفته است، به حق مهربانیت ای مهربان ترین مهربانان!

آنگاه هر حاجت که داری از خدا بخواه. شیخ کفعمی فرموده: پس از هر نمازی میگوی:

رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَ بِالْإِسْلَامِ دِينًا وَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ نَبِيًّا وَ بِعَلِيٍّ إِمَامًا وَ بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسَى وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْخَلْفِ الصَّالِحِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أُمَّةً وَ سَادَةً وَ قَادَةً بِهِمْ اتَّوَلَى وَ مِنْ

أَعِدَّاهُمْ أَتَبَرُّهُ پَس سَه مَرْتَبَه بَگُو: اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِیَةَ وَ الْمُعَافَاةَ فِی الدُّنْیَا وَ الْاٰخِرَةِ .

خشنودم به پروردگاری خدا، و دیانت اسلام، و نبوت محمد که درود خدا بر او و خاندانش باد، و امامت علی، و به حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و یادگار شایسته (حضرت مهدی) درود بر آنان باد، که امامان و سروران و پیشوایانم باشند به آنان دوستی می ورزم و از دشمنانشان بیزاری می جویم.

پس سه مرتبه بگو:

بار خدایا از تو بخشش و تندرستی و آسایش را در دنیا و آخرت خواستارم.

دعاهایی که در ماه رمضان خوانده می شود

و آن بر چهار بخش است، بخش اول: اعمالی که در هر شب و هر روز این ماه بجا آورده شود. سید ابن طاووس از امام صادق و موسی بن جعفر علیهم السلام روایت کرده که فرمودند: در ماه رمضان از اول آن تا آخر آن پس از هر فریضه بخوان:

اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنِیْ حَاجَّ بَیْتِكَ الْحَرَامِ فِی عَامِیْ هَذَا وَ فِی كُلِّ عَامٍ مَا اَبْقَيْتَنِیْ فِیْ یُسْرِیْ مِنْكَ وَ عَافِیَةِ وَ سَعَةِ رِزْقٍ وَ لَا تُخْلِیْ مِنْ تِلْكَ الْمَوَاقِفِ الْكَرِیْمَةِ وَ الْمَشَاهِدِ الشَّرِیْفَةِ وَ زِیَارَةِ قَبْرِ نَبِیِّكَ صَلَوَاتِكَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ فِی جَمِیْعِ حَوَاجِّ الدُّنْیَا وَ الْاٰخِرَةِ

فَكُنْ لِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِيمَا تَقْضِي وَتُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُمِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَلَا يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتُبَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجَّهُمْ الْمَشْكُورِ سَعِيَّهُمْ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمْ الْمُكَفَّرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ اجْعَلْ فِيمَا تَقْضِي وَ تُقَدِّرُ أَنْ تُطِيلَ عُمْرِي [فِي طَاعَتِكَ] وَ تُوسِّعَ عَلَيَّ رِزْقِي وَ تُؤَدِّيَ عَنِّي أَمَانِي وَ دِيْنِي آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ .

خدایا زیارت خانه محرمّت را در امسال و در هر سال نصیم کن، تا زمانی که زنده‌ام داری در آسانی تندرستی و گشادگی روزی، و محروم نکن مرا از آن اماکن گرمی، و مشاهد شریف خیز و زیارت قبر پیامبرت که درود تو بر او و بر خاندانش باد، و در تمام حاجات دنیا و آخرت یاور من باش خدایا از تو درخواست می‌کنم در آنچه که حکم می‌کنی و مقدر می‌نمایی، از فرمان حتمی در شب قدر، از حکمی که برگشت داده نمی‌شود، و به حکم دیگر تبدیل نمی‌گردد، اینکه مرا در شمار زائران خانه محترمت بنویسی، آن زائرانی که پاک و خالصانه است زیارتشان و پذیرفته است تلاششان و آمرزیده است گناهشان، و نابود شده است بدیهایشان، و قرار ده در آنچه حکم می‌کنی، و مقدر می‌نمای اینکه عمرم را طولانی سازی و روزی‌ام را فراوان کنی، و امانت و قرضم را ادا نمایی، دعایم را اجابت کن ای پروردگار جهانیان و پس از نمازهای واجب بخوان:

يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمُ يَا عَفُورُ يَا رَحِيمُ أَنْتَ الرَّبُّ الْعَظِيمُ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ وَ هَذَا شَهْرٌ عَظُمَتْهُ وَ كَرُمَتْهُ وَ شَرَفَتْهُ وَ فَضَّلَتْهُ عَلَى الشُّهُورِ وَ هُوَ الشَّهْرُ الَّذِي فَרَضَتْ صِيَامَهُ عَلَيَّ وَ هُوَ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى لِلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانِ وَ جَعَلْتَ فِيهِ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَ جَعَلْتَهَا خَيْرًا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ فَيَا ذَا الْمَنِّ وَ لَا يُمْنُ عَلَيْكَ مِنْ عَلِيٍّ بِفِكَاكِ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ فَيَمَنْ تَمُنُّ عَلَيْهِ وَ أَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

ای بلندمرتبه، ای بزرگ، ای آمرزنده، ای مهربان، تویی پروردگار بزرگی که چیزی همانندش نیست، و اوست شنوای بینا، و این ماهی است که به آن عظمت و کرامت و شرافت بخشیدی و بر سایر ماهها برتری دادی، و ماهی است که روزه اش را بر ما واجب نمودی، و آن ماه رمضان است که قرآن را در آن فرود آوردی، برای هدایت مردم و بیان دلایل روشن از هدایت و تمیز حق از باطل، و شب قدر را در آن قرار دادی، و آن را از هزار ماه بهتر ساختی، ای صاحب منت که بر تو منّی گذاشته نشود، بر من به آزادی از آتش منّت نه، در جمع آنان که بر آنها منّت نهی، و وارد بهشت گردان ای مهربان ترین مهربانان.

شیخ کفعمی در «مصباح» و «بلد الامین» و شیخ شهید در مجموعه خود از حضرت رسول صلی الله و علیه و آله روایت کرده اند که آن حضرت

فرمود: هر که این دعا را در ماه رمضان، پس از هر نماز واجب بخواند، حق تعالی گناهان او را تا روز قیامت بیامرزد. و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ أَدْخِلْ عَلَيَّ أَهْلَ الْقُبُورِ السُّرُورَ اللَّهُمَّ أَعِنِّي كُلَّ فَاقِرٍ اللَّهُمَّ أَشْبِعْ كُلَّ جَائِعٍ اللَّهُمَّ
اَكْسُ كُلَّ عَزِيمٍ اللَّهُمَّ أَقْضِ دَيْنَ كُلِّ مَدِينٍ اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنِّي كُلَّ مَكْرُوبٍ اللَّهُمَّ رُدَّ كُلَّ
غَرِيبٍ اللَّهُمَّ فَكِّ كُلَّ أَسِيرٍ اللَّهُمَّ أَصْلِحْ كُلَّ فَاسِدٍ مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ اللَّهُمَّ اشْفِ
كُلَّ مَرِيضٍ اللَّهُمَّ سُدِّ فَقْرَنَا بِغِنَاكَ اللَّهُمَّ غَيِّرْ سَوْءَ حَالِنَا بِحُسْنِ حَالِكَ اللَّهُمَّ أَقْضِ
عَنَّا الدَّيْنَ وَاعْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ .

خدایا دل اهل قبور را شاد کن، خدایا هر تهیدستی را بی نیاز کن، خدایا هر
گرسنه‌ای را سیر کن، خدایا هر برهنه‌ای را بپوشان، خدایا قرض هر بدهکاری
را ادا کن. خدایا غم هر غم‌زده‌ای را برطرف کن، خدایا هر غریبی را به وطن
بازگردان، خدایا هر اسیری را آزاد فرما، خدایا هر فساد را در کار مسلمانان
اصلاح گردان، خدایا هر بیماری را درمان ده، خدایا راه تهیدستی ما را با
توانگریت ببند، خدایا بدحالی ما را به خوبی حال خود تغییر ده، خدایا وام ما
را پرداز، و ما را از تهیدستی بی نیاز کن، همانا تو بر هر چیز توانایی .

دعاهایی که در قنوت می توان خواند

در قنوت نماز هر دعایی را به هر زبانی می توان خواند. اما چه زیباست که
این دعاها از قرآن و کلام معصومین انتخاب شود.

نمونه ای از این آیات را برای شما در اینجا جمع آوری کردیم :

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ . بقره آیه ۲۰۱

پروردگارا ! به ما در دنیا نیکی عطا کن ! و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما !
و ما را از عذاب آتش نگاه دار !

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ .
آل عمران ۱۴۷

پروردگارا ! گناهان ما را ببخش ! و از تندرویهای ما در کارها، چشم پوشی
کن ! قدمهای ما را استوار بدار ! و ما را بر جمعیت کافران ، پیروز گردان

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ
عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ . آل عمران آیه ۱۹۳

پروردگارا ! ما صدای منادی [تو] را شنیدیم که به ایمان دعوت می کرد که :
(به پروردگار خود، ایمان بیاورید!) و ما ایمان آوردیم ؛ پروردگارا ! گناهان ما

را ببخش ! و بدیهای ما را بپوشان ! و ما را با نیکان [و در مسیر آنها] بمیران
رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ . اعراف آیه

۲۳

پروردگارا ! ما به خویشتن ستم کردیم ! و اگر ما را نبخشی و بر ما رحم نکنی
، از زیانکاران خواهیم بود

رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ . اعراف ۱۲۶
 بار الها! صبر و استقامت بر ما فرو ریز! [و آخرین درجه شکیبائی را به ما
 مرحمت فرما!] و ما را مسلمان بمیران (!)

رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا . كهف آیه ۱۰
 پروردگارا! ما را از سوی خودت رحمتی عطا کن ، و راه نجاتی برای ما
 فراهم ساز

رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا ذُرِّيَّتَنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا . فرقان آیه ۷۴
 پروردگارا! از همسران و فرزندانمان مایه روشنی چشم ما قرارده ، و ما را برای
 پرهیزگاران پیشوا گردان!

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا
 رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ . حشر آیه ۱۰

پروردگارا! ما و برادرانمان را که در ایمان بر ما پیشی گرفتند بیامرزد ، و در
 دلهایمان حسد و کینه ای نسبت به مؤمنان قرار مده! پروردگارا، تو مهربان و
 رحیمی

رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَبَّتْ أَعْدَامُنَا وَأَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ . بقره آیه ۲۵۰
 پروردگارا! پیمانانه شکیبایی و استقامت را بر ما بریز! و قدمهای ما را ثابت
 بدار! و ما را بر جمعیت کافران ، پیروز بگردان

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا
 فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ. بقره آیه ۲۸۶

پروردگارا! اگر ما فراموش یا خطا کردیم، ما را مؤاخذه مکن! پروردگارا!
 تکلیف سنگینی بر ما قرار مده، آن چنان که [به خاطر گناه و طغیان،] بر
 کسانی که پیش از ما بودند، قرار دادی! پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را
 نداریم، بر ما مقرر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را ببخش و در
 رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیت کافران
 ، پیروز گردان

رَبَّنَا لَا تُرْغُ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ
 الْوَهَّابُ. آل عمران آیه ۸

پروردگارا! دل‌هایمان را، بعد از آنکه ما را هدایت کردی، [از راه حق]
 منحرف مگردان! و از سوی خود، رحمتی بر ما ببخش، زیرا تو بخشنده ای
 همچنین با دقت و سلیقه می توان قسمت هایی از ادعیه و مناجات هایی که از
 اهل بیت به ما رسیده است را گلچین کرده و آن را در قنوت خواند. احصاء
 در این مورد ممکن نیست، لذا به برخی از موارد از باب نمونه اشاره می کنیم.

یا سَرِيعَ الرِّضَا اغْفِرْ لِمَنْ لَا يَمْلِكُ إِلَّا الدُّعَاءُ فَإِنَّكَ فَعَالٌ لِمَا تَشَاءُ يَا مَنْ اسْمُهُ دَوَاءٌ
وَذِكْرُهُ شِفَاءٌ وَ طَاعَتُهُ غِنَى إِرْحَمْ مَنْ رَأْسُ مَالِهِ الرَّجَاءُ وَ سِلَاحُهُ الْبُكَاءُ دعای کمیل
ای خدایی که زود از بندهات خشنود می شوی، بیامرز آن را که جز دعا چیزی
ندارد، همانا تو هرچه بخواهی انجام می دهی، ای آن که نامش دوا و یادش
شفا و طاعتش توانگری است، رحم کن به کسی که سرمایه اش امید و
سازوبرگش اشک ریزان است

اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَحْيَايَ مَحْيَا مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مَمَاتِي مَمَاتَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.
زیارت عاشورا

خدایا حیاتم را حیات [آمیخته به عشق] محمد و خاندان محمد، و مرگم را
مرگ [در حال شیفگی به] محمد و خاندان محمد قرار دهد.

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي شَفَاعَةَ الْحُسَيْنِ يَوْمَ الْوُرُودِ زِيَارَتِ عَاشُورَا
خدایا شفاعت حسین را در روز ورود [به قیامت] نصیب کن
همچنین می توان در آخر نماز یا در قنوت ها دعاهاى رسیده درباره امام زمان
را خواند.

دعاهاى امام زمان

دوازدهم: کفعمی در کتاب «مصباح» فرموده است: این دعای حضرت
مهدی (عج) است:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا تَوْفِيقَ الطَّاعَةِ وَ بُعْدَ الْمَعْصِيَةِ وَ صِدْقَ النَّيَّةِ وَ عِزْفَانَ الْحُرْمَةِ وَ أَكْرَمَنَا بِالْهُدَى وَ الْاسْتِقَامَةِ وَ سَدِّدْ أَلْسِنَتَنَا بِالصَّوَابِ وَ الْحِكْمَةِ وَ اَمَلْأ قُلُوبَنَا بِالْعِلْمِ وَ الْمَعْرِفَةِ وَ طَهِّرْ بُطُونَنَا مِنَ الْحَرَامِ وَ الشُّبْهَةِ وَ اكْفُفْ أَيْدِيَنَا عَنِ الظُّلْمِ وَ السَّرْقَةِ وَ اغْضُضْ أَبْصَارَنَا عَنِ الْفُجُورِ وَ الْحِيَانَةِ وَ اسدُدْ أَسْمَاعَنَا عَنِ اللَّغْوِ وَ الْغِيْبَةِ وَ تَفَضَّلْ عَلَيَّ عَلَمَانِيَا بِالزُّهْدِ وَ النَّصِيْحَةِ وَ عَلَيَّ الْمُتَعَلِّمِينَ بِالْجُهْدِ وَ الرَّغْبَةِ وَ عَلَيَّ الْمُسْتَمِعِينَ بِالِاتِّبَاعِ وَ الْمَوْعِظَةِ وَ عَلَيَّ مَرْضَى الْمُسْلِمِينَ بِالشِّفَاءِ وَ الرَّاحَةِ وَ عَلَيَّ مَوْتَاهُمْ بِالرَّأْفَةِ وَ الرَّحْمَةِ،

خدایا، توفیق فرمانبری، و دوری از نافرمانی، و درستی نهاد و شناخت واجبات را روزی ما بدار و ما را به هدایت و پایداری گرامی دار، و زبانمان را به راستگویی و حکمت استوار ساز، و دلهایمان را از دانش و بینش پر کن، و شکمهایمان را از حرام و شبهه پاک فرما، و دستمان را از ستم و دردی بازدار و دیدگانمان را از ناپاکی و خیانت فرو بند، و گوشهایمان را از شنیدن بیهوده و غیبت ببند، و بر دانشمندانمان زهد و خیرخواهی و بر دانش آموزان تلاش و شوق، و بر شنوندگان پیروی و پندآموزی، و بر بیماران شفا و آرامش، و بر مردگان مهر و رحمت،

وَ عَلَيَّ مَشَايخِنَا بِالْوَقَارِ وَ السَّكِينَةِ وَ عَلَيَّ الشَّبَابِ بِالْإِنَابَةِ وَ التَّوْبَةِ وَ عَلَيَّ النِّسَاءِ بِالْحَيَاءِ وَ الْعِفَّةِ وَ عَلَيَّ الْأَعْيَاءِ بِالتَّوَّاضِعِ وَ السَّعَةِ وَ عَلَيَّ الْفُقَرَاءِ بِالصَّبْرِ وَ الْقَنَاعَةِ

وَ عَلَى الْغُرَاةِ بِالنَّصْرِ وَ الْعَلَبَةِ وَ عَلَى الْأَسْرَاءِ بِالْخُلَاصِ وَ الرَّاحَةِ وَ عَلَى الْأُمْرَاءِ
بِالْعَدْلِ وَ الشَّفَقَةِ وَ عَلَى الرَّعِيَّةِ بِالْإِنْصَافِ وَ حُسْنِ السِّيَرَةِ وَ بَارِكْ لِلْحَجَّاجِ وَ الزُّوَّارِ
فِي الزَّادِ وَ النَّفَقَةِ وَ أَفْضِ مَا أُوجِبْتَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ بِفَضْلِكَ وَ رَحْمَتِكَ
يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

و بر پیران متانت و آرامش، و بر جوانان بازگشت و توبه و بر زنان حیا و
پاکدامنی و بر ثروتمندان فروتنی و گشادگی، و بر تنگدستان شکیبایی و
قناعت، و بر جنگجویان نصر و پیروزی، و بر اسیران آزادی و راحتی، و بر
حاکمان دادگستری و دلسوزی، و بر زبردستان انصاف و خوشرفتاری تفضل
فرما، و حاجیان و زیارت کنندگان را در زاد و خرجی برکت ده، و آنچه را بر
ایشان از حج و عمره واجب کردی توفیق اتمام عنایت کن به فضل و رحمت
ای مهربان ترین مهربانان.

یازدهم: کفعمی در کتاب «بلد الامین» فرموده: این دعا دعای امام
زمان (عج) است که آن را به شخصی که در زندان بود تعلیم داد، پس آن
زندانی با خواندن آن آزاد شد:

إِلٰهِ عَظْمِ الْبَلَاءِ وَ بَرِحِ الْخَفَاءِ وَ انْكَشَفِ الْغَطَاءِ وَ انْقَطَعَ الرَّجَاءُ وَ ضَاقَتِ الْأَرْضُ
وَ مُنِعَتِ السَّمَاءُ وَ أَنْتَ الْمُسْتَعَانُ وَ إِلَيْكَ الْمُسْتَكِي وَ عَلَيْكَ الْمَعْوَلُ فِي الشَّدَّةِ وَ
الرَّخَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أُولِي الْأَمْرِ الَّذِينَ فَرَضْتَ عَلَيْنَا طَاعَتَهُمْ

وَ عَرَفْتَنَا بِدَلِّكَ مَنْزِلَتَهُمْ فَفَرَّجْ عَنَّا بِحَقِّهِمْ فَرَجًا عَاجِلًا قَرِيبًا كَلِمَحِ الْبَصْرِ أَوْ هُوَ
 أَقْرَبُ يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ يَا عَلِيُّ يَا مُحَمَّدُ أَكْفِيَانِي فَإِنِّكُمَا كَافِيَانِ وَ انصُرَانِي فَإِنِّكُمَا
 نَاصِرَانِ يَا مَوْلَانَا يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ الْعُوْثَ الْعُوْثَ الْعُوْثَ أَذْرِكْنِي أَذْرِكْنِي أَذْرِكْنِي
 السَّاعَةَ السَّاعَةَ السَّاعَةَ الْعَجَلَ الْعَجَلَ الْعَجَلَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ
 الطَّاهِرِينَ

خدایا گرفتاری بزرگ شد، و پوشیده بر ملا گشت، و پرده کنار رفت، و امید
 بریده گشت، و زمین تنگ شد، و خیرات آسمان دریغ شد و پشتیبان تویی، و
 شکایت تنها به جانب تو است، در سختی و آسانی تنها بر تو اعتماد
 است، خدایا! بر محمد و خاندان محمد درود فرست آن صاحبان فرمانی که
 اطاعتشان را بر ما فرض نمودی، و به این سبب مقامشان را به ما شناساندی، پس
 به حق ایشان به ما گشایش ده، گشایشی زود و نزدیک همچون چشم بر هم
 نهادن یا زودتر، ای محمد و ای علی، ای علی و ای محمد، مرا کفایت کنید، که
 تنها شما کفایت کنندگان منید، و یاری ام دهید که تنها شما یاری کنندگان
 منید، ای مولای ما ای صاحب زمان، فریادرس، فریادرس، فریادرس، مرا
 دریاب، مرا دریاب، مرا دریاب، اکنون، اکنون، اکنون، با شتاب، با شتاب، با
 شتاب، ای مهربان ترین مهربانان به حق محمد و خاندان پاک او.

اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيكَ الْحُجَّةَ بْنَ الْحَسَنِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَى آبَائِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ وَلِيًّا وَحَافِظًا وَقَائِدًا وَنَاصِرًا وَدَلِيلًا وَعَيْنًا حَتَّى تُسْكِنَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا وَتُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوْبًا

به نام خداوند بخشنده مهربان، خدایا، ولیّ ات حضرت حجّه بن الحسن، که درودهای تو بر او و بر پدرانش باد، در این لحظه و در تمام لحظات، سرپرست و نگاهدار و راهبر و یاری گر، و راهنما و دیدبان باش، تا او را به صورتی، که خوشایند اوست ساکن زمین گردانیده، و مدّت زمان طولانی در آن بهره‌مند سازی.

گرد آوردی توسط اعضای دینست

اردیبهشت ۹۱

www.dinist.com

شماره پیامکی

۳۰۰۰۵۲۴۰۰۰۵۰۰۰

کانال تلگرام

@amoozesh_madahi